

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA MEDIÁLNÍCH A KULTURÁLNÍCH STUDIÍ A ŽURNALISTIKY

STRUKTURA KOMBINOVANÉ ZPRÁVY V RELACÍCH
STANIC ČT24 A CNN PRIMA NEWS

Bakalářská práce
Studijní program: Žurnalistika

Autor: Jiří Dostál

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Libicher

Olomouc 2024

PALACKÝ UNIVERSITY IN OLOMOUC
FACULTY OF ARTS

DEPARTMENT OF MEDIA AND CULTURAL STUDIES AND JOURNALISM

**STRUCTURE OF THE COMBINED REPORT IN THE
BROADCASTS OF STATIONS ČT24 AND CNN PRIMA NEWS**

Bachelor thesis
Degree Program: Journalism

Author: Jiří Dostál

Supervisor: Mgr. Miroslav Libicher

Olomouc 2024

Prohlašuji, že bakalářskou diplomovou práci na téma „*Struktura kombinované zprávy v relacích stanic ČT24 a CNN Prima NEWS*“ jsem vypracoval sám a také, že jsem v ní uvedl veškeré tituly a zdroje, které jsem uplatnil. Diplomová práce obsahuje 153 307 znaků.

V Olomouci dne .....

Podpis .....

Anotace:

Pro mediální produkty je typický nějaký způsob výstavby sdělení, který je funkční, a proto opakovaně uplatňovaný. Výjimkou není ani televizní zpravodajství, kde nacházíme ustálené typy příspěvků a konvence v jejich strukturování. Tato práce se pokouší o empirické prokázání těchto jevů, a to skrze kvantitativní výzkum obsahu pěti vysílání relace *Události* veřejnoprávní televizní stanice ČT24 a pěti vysílání relace *Hlavní zprávy* soukromé televizní stanice CNN Prima NEWS. Práce prokazuje uplatňování několika typů příspěvků, jenž jsou obsaženy v typologii českého odborníka na televizní zpravodajství Martina Lokšíka, přičemž zároveň klade důraz na formu a četnost, ve které se tyto typy příspěvků ve vzorku vyskytují, a tato zjištění prezentuje. Hlavní cíl stanovený pro tuto práci je analýza nejčastěji se vyskytujícího typu příspěvku, který Lokšík pojmenovává jako „kombinovaná zpráva“. Tento termín zahrnuje všechny příspěvky, které jsou běžnou veřejností i pracovníky stanic označovány jako reportáž. Jde o příspěvky s nejdelsí stopáží a nejkomplexnější strukturou. Právě na strukturu kombinované zprávy se tato práce primárně zaměřuje a pokouší se určit, jaké způsoby její výstavby jsou uplatňované v relacích obou stanicích, tedy jaké jsou obecné způsoby výstavby kombinované zprávy, a jaké způsoby jsou naopak specifické, tedy identifikovatelné pouze v relacích jedné stanice.

Klíčová slova: Televizní zpravodajství, typy příspěvků, kombinovaná zpráva, struktura, stopáž, zvuková a obrazová složka, synchronní a asynchronní vztah, kvantitativní výzkum, manifestovaný obsah, měření, interference.

Annotation:

Media products are characterised by a way of constructing messages that is functional and therefore repeatedly applied. Television news is no exception, where we find established types of reports and conventions in their structuring. This thesis attempts to empirically demonstrate these phenomena through a quantitative investigation of the content of five news broadcasts of the public television station ČT24 and five news broadcasts of the private television station CNN Prima NEWS. The thesis demonstrates the application of several types of reports that are included in the typology of the Czech television journalism expert Martin Lokšík, while also emphasizing the form and frequency in which these types of reports occur in the sample and presents these findings. The main objective set for this thesis is to analyse the most frequently occurring type of report, which Lokšík terms the "combined report". This term encompasses all stories that are referred to as reportage by the general public but also by station staff. These are the reports with the longest duration and the most complex structure. It is the structure of the combined report that is the primary focus of this thesis, which attempts to determine which ways of construction are applied in the sessions of both stations, i.e. what are the general ways of construction of the combined report, and which ways are specific, i.e. identifiable only in the broadcasts of one station.

Keywords: Television news, contribution types, combined news, structure, footage, audio and visual components, synchronous and asynchronous relationship, quantitative research, manifest content, measurement, interference.

Obsah:

ÚVOD	7
1 VHLLED DO PROBLEMATIKY.....	10
1.1. ZPRAVODAJSKÁ RELACE.....	11
1.1.1. Recepce zpravodajské relace	12
1.2. VZTAHY MEZI OBRAZOVOU A ZVUKOVOU SLOŽKOU	15
1.3. UPLATNĚNÍ SYNCHRONNÍHO VZTAHU OBRAZU A ZVUKU	18
1.3.1. Záběr moderátora.....	18
1.3.2. Záběr reportéra	20
1.3.3. Záběr respondenta	20
1.3.4. Synchronní záběr dění: Gerojš	23
1.4. UPLATNĚNÍ ASYNCHRONNÍHO VZTAHU OBRAZU A ZVUKU ...	24
1.4.1. Asynchronní záběr dění	24
1.4.2. Infografika	27
2 TYPY PŘÍSPĚVKŮ VE ZPRAVODAJSKÉ RELACI.....	28
2.1. ČTENÁ OBRAZOVÁ ZPRÁVA	28
2.1.1. Modifikace čtené obrazové zprávy: „Kraťasy“	32
2.1.2. Modifikace čtené obrazové zprávy: Rozepsaný kárt	34
2.1.3. Čtená obrazová zpráva v datech.....	36
2.2. ŽIVÝ ZPRAVODAJSKÝ ROZHOVOR	38
2.2.1. Živý zpravodajský rozhovor s reportérem	41
2.2.2. Živý zpravodajský rozhovor v datech	44
2.3. OSTATNÍ OBSAHY ZPRAVODAJSKÉ RELACE	45
2.3.1. Ostatní obsahy zpravodajské relace v datech.....	47

2.4.	ZPRAVODAJSKÁ RELACE V DATECH.....	48
3	KOMBINOVANÁ ZPRÁVA	51
3.1.	KÁRT PROSTÝ A REPORTÁŽNÍ ZPRÁVA	51
4	METODOLOGIE	53
5	VÝSLEDKY VÝZKUMU KOMBINOVANÝCH ZPRÁV	58
5.1.	VÝZKUM METODOU MĚŘENÍ.....	58
5.1.1.	Měření označených obrazových segmentů	60
5.1.2.	Měření stylově aktivních segmentů	66
5.2.	VÝZKUM METODOU KLASIFIKAČNÍ ANALÝZY	69
5.2.1.	Komponenty hlas moderátora a záběr moderátora	70
5.2.2.	Komponenty hlas reportéra a záběr reportéra	71
5.2.3.	Komponenty hlas respondenta a záběr respondenta	72
5.2.4.	Komponenty ruch dění a záběr dění.....	75
5.2.5.	Komponenty hlas infografiky a infografika	80
5.2.6.	Komponent komentář.....	82
5.3.	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU.....	85
5.3.1.	Obecné konvence.....	85
5.3.2.	Specifické konvence	89
	ZÁVĚR.....	91
	BIBLIOGRAFIE	94

Úvod

Príspevek televizního zpravodajství můžeme označit jako mediální produkt. Z těchto dílčích mediálních produktů sestává větší celek – televizní zpravodajská relace. Můžeme ale jít i opačným směrem. Jeden příspěvek relace sestává z jednotlivých segmentů – můžeme ho tedy dále dělit na základní „stavební jednotky“, které ho tvoří. Každý příspěvek je tak jakési konkrétní uspořádání těchto elementárních částí do specifické struktury.

Cílem této práce je odhalit, jak vypadají struktury nejsostikovanějších a v současném televizním zpravodajství nejčteněji se objevujících příspěvků – kombinovaných zpráv. To umožní i zodpovědět na základní výzkumnou otázku:

„Jaké jsou struktury kombinovaných zpráv ve zpravodajských relacích stanic ČT24 a CNN Prima NEWS?“

Pro tento výzkum jsem jako nejvhodnější metodu vyhodnotil kvantitativní analýzu. Vycházím z výzkumu mediálních obsahů orientovaného v duchu behaviorismu, kdy jsou zaznamenávána data o smyslově vnímatelných jevech přítomných v rámci mediálního produktu.¹ Jde o empirický přístup, který se soustředí na tzv. „manifestovaný obsah“. Tím rozumíme určité prokazatelné a objektivní projevy mediálního produktu. Velké množství zaznamenaných dat o těchto projevech pak umožňuje vytvářet tvrzení o existenci určitých podobností nějakých aspektů v rámci velkého množství produktů. Statisticky uspokojivá četnost těchto tzv. „inferencí“ pak umožňuje hovořit o přítomnosti nějakého trendu či konvence.²

Jako výzkumný vzorek mi posloužilo devadesát sedm kombinovaných zpráv z večerních zpravodajských relací *Hlavní zprávy* a *Události* vysílaných na stanici CNN Prima NEWS a ČT24 během pěti dnů od 29.1.2024 do 2.2.2024. Do vzorku jsem

---

¹ JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3. (str. 282–283)

² Tamtéž

vybral pouze ty zprávy, které se zaměřují na události na území České republiky, a jde tak výhradně o zpravodajství „z domova“, tedy domácí zpravodajství.

Manifestovaný obsah reportážních zpráv má velké množství různých projevů a šlo by se zaměřit na mnoho z nich. V první fázi výzkumu se omezují pouze na smyslově zaznamenatele proměny v obrazové a zvukové složce. Díky nim lze ale identifikovat jednotlivé dílčí segmenty tvořící esenciální strukturu obou složek, a proto i celé kombinované zprávy. Ve druhé fázi výzkumu se mi daří uplatněním klasifikační analýzy tyto obrazové a zvukové segmenty dále dělit na základě jejich svébytných projevů na několik druhů komponentů. Díky tomuto procesu lze odhalit komplexnější podobu struktury každé jednotlivé kombinované zprávy, což přináší i možnost odhalit větší množství interferencí.

Tento výzkum by mohl umožnit lépe poznat projevy kombinované zprávy, která je i přes četnost tohoto útvaru v televizním zpravodajství, velmi málo probádaná. Velkou motivací pro mě bylo i zjištění, že výzkum s tímto zaměřením v českém akademickém prostředí zřejmě chybí. Některé jiné akademické práce sice kvantitativní metodu ve výzkumu televizního zpravodajství českých stanic aplikují, nicméně ale vždy pro výzkum struktury celé relace, a nikoliv struktury jednotlivých příspěvků. Tyto práce mě ale svými zjištěními přesvědčily, že kombinovaná zpráva se v rámci relací skutečně vyskytuje nejčastěji. Vzhledem k její poměrně dlouhé stopáži, která převyšuje většinu ostatních typů příspěvků, tak zabírá i největší podíl každé relace. I proto vnímám směr této práce jako přínosný. Jde o odhalení nových poznatků o struktuře příspěvku, na kterém z velké části stojí informační schopnost televizních zpráv.

V rámci první kapitoly se zaměřuji na vhled do problematiky audiovizuální podstaty díla, který čtenáři pomůže lépe porozumět i produktům televizního zpravodajství.

Ve druhé kapitole rozebírám zpravodajskou relaci a segmenty, které běžně tvoří její strukturu. Jde jednak o formální prvky a pak zejména o jednotlivé typy zpravodajských příspěvků. V této části se odkazuji zejména na kapitolu *Televizní zpráva a televizní zpravodajství* z nejnovějšího vydání knihy Barbory Osvaldové a kolektivu autorů s názvem *Zpravodajství v médiích*. Autorem kapitoly je Martin Lokšík, dlouholetý pracovník v Institutu komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd na Univerzitě Karlově a specialista na praktické výstupy a tvorbu v televizním zpravodajství. Jeho pojednání o produktech televizního zpravodajství je v českém akademickém prostředí hojně citované a pravděpodobně nenajdeme relevantnější a aktuálnější teoretické zarámování této oblasti. Typologie příspěvků, kterou Lokšík navrhuje, mi umožnila uchopit a kvantitativně klasifikovat obsahy vzorku relací. Druhá kapitola je výsledkem tohoto zkoumání a osvětluji v ní jednak charakteristiky jednotlivých typů příspěvků, jednak signifikantní struktury těchto typů, ale i jejich množstevní zastoupení v rámci relace. Čtenář by po tomto exkurzu měl být schopen odlišit struktury ostatních druhů příspěvků od struktur hlavního zkoumaného typu příspěvku – kombinované zprávy. Tou se zabývám samostatně ve čtvrté kapitole a v páté kapitole pak detailně popisuji metodu zvolenou pro výzkum kombinované zprávy a také výsledky uplatnění této metody.

1 Vhled do problematiky

Příspěvek televizního zpravodajství je možné řadit do souhrnné kategorie audiovizuální díla. Slovo audiovizuální vychází z anglického slova *audiovisual*, které je stejně jako český ekvivalent složeninou dvou slov. O jejich významech nám může říci více etymologie. *Audio* znamená v angličtině „zvuk“ a vychází z latinského výrazu *audire*, což lze přeložit jako „slyšet“.³ *Visual*, tedy volně přeloženo „zrakový“ nebo „optický“, také vzešlo z latiny, kde *videre* znamená „vidět“ nebo „vnímatelný zrakem“.⁴ Z toho lze odvodit, že audiovizuální dílo je něco, co lze vnímat zrakem a také sluchem. Jde tedy o něco, co se projevuje prostřednictvím nějakých slyšitelných a viditelných podnětů, což minimálně z podstaty zvuku musí znamenat i to, že dochází k nějakému postupnému rozvíjení, tedy ke změnám v průběhu časového intervalu. Odbornější ustanovení nabízí Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO – International Organization for Standardization), která zaštiťuje mezinárodní katalogizaci audiovizuálních děl. Podle definice ISO je audiovizuální dílo:

„Dílo sestávající ze sledu spojených obrazů, s nebo bez doprovázejícího zvuku, jež je určeno k zobrazení jako pohyblivý obraz prostřednictvím příslušných zařízení, bez ohledu na nosič počáteční nebo následné fixace“⁵

Jde tedy o dílo složené z jednotlivých obrazů, které mohou být zprostředkovaně nějakým cílovým zařízením rozpohybovány, čímž dojde k zobrazení pohyblivé vizuální složky díla. Cílové zařízení může simultánně s obrazem reprodukovat i zvuk, pokud je v díle zakomponován. Zařízení je bezpodmínečně nutné pro skutečné smyslové poznání obsahu díla. Jedině to totiž dokáže pracovat s nosičem a realizovat tak konkrétní audiovizuální dílo v něm uložené, neboť samo o sobě se dílo fyzicky projevit nemůže a jeho obrazový a zvukový obsah tak zůstává skrytý.

---

³ „audio.“ Online Etymology Dictionary. 2024. <https://www.etymonline.com/>

⁴ „visual.“ Online Etymology Dictionary. 2024. <https://www.etymonline.com/>

⁵ *ISAN User Guide* [online]. 2.4. Geneva, Switzerland: ISAN International Agency, 2016 [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: https://www.isan.org/docs/isan_user_guide.pdf (str. 9, vlastní překlad z angličtiny)

Mezinárodní organizace pro normalizaci mezi různé audiovizuální typy děl uvádí například reklamní spoty, hrané, animované a dokumentární filmy různých stopáží, seriály, hudební klipy, vzdělávací a informační materiály, záznamy různých událostí, ale právě také i televizní zpravodajské relace a jednotlivé zpravodajské příspěvky.⁶

1.1. Zpravodajská relace

V současné době je nosičem zpravodajského audiovizuálního díla digitální bitová informace, která je elektromagnetickým signálem šířena sítí až do televizních přijímačů, případně s časovým odstupem umísťována do nějakého datového úložiště, odkud je dostupná prostřednictvím internetové sítě.⁷ V obou případech je pro realizaci a smyslové poznání daného zpravodajského audiovizuálního díla nutné cílové zařízení (přijímač televizního vysílání či zařízení s přístupem k internetu), které z nosiče realizuje audiovizuální obsah díla.

Producentem tohoto díla (zpravodajské relace) je televizní stanice. Televizní stanici rozumíme soukromý či veřejnoprávní subjekt, který realizuje vysílání audiovizuálních děl na určitém kanálu či kanálech. Vysílání zpravodajské relace najdeme jak na běžných kanálech, které se kromě zpravodajství zaměřují zejména na distribuci audiovizuálních děl se zábavní funkcí (jako film, show, seriály), tak i na specializovaných zpravodajských kanálech, které realizují kontinuální vysílání pouze zpravodajského či publicistického obsahu.⁸ Jak v prvním, tak i v druhém

---

⁶ *ISAN User Guide* [online]. 2.4. Geneva, Switzerland: ISAN International Agency, 2016 [cit. 2024-04-18]. Dostupné z: https://www.isan.org/docs/isan_user_guide.pdf (str. 9)

⁷ CUDLÍN, Karel, OSVALDOVÁ, Barbora; KOPÁČ, Radim a NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice (ed.). *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1781-7. (str. 80-81)

⁸ CUDLÍN, Karel, OSVALDOVÁ, Barbora; KOPÁČ, Radim a NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice (ed.). *O reportáži, o reportérech*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1781-7. (str. 80-81)

případě je hlavní funkcí zpravodajské relace funkce informační. Jde o masmediální sdělování faktických informací prostřednictvím vizuální a akustické složky.⁹

Příjemce zpravodajské relace pak můžeme označit jako neidentifikovatelnou množinu atomizovaných jedinců.¹⁰ V případě, že je záznam zpravodajské relace umístěn na webových stránkách stanice, může být navíc příslušníky atomizovaného publika zhlížena naprosto individuálně v časové nezávislosti. Pokud ale zpravodajskou relaci sledujeme tradičně prostřednictvím televizního vysílání, tak můžeme říct, že jde o pasáž v každodenním programu na daném televizním kanále, která je od konkrétního stanoveného času po určitou dobu vysílána.

1.1.1. Recepce zpravodajské relace

Zpravodajská relace je nepřetržitým sledem obrazů a zvuků, které je kompetentní divák schopen vnímat požadovaným způsobem jako součásti jednotlivých zpravodajských příspěvků. K tomu napomáhají i formální prvky relace, které mají zejména orientační či identifikační funkci, nikoliv zejména informační jako jednotlivé příspěvky.¹¹

Zpravodajské příspěvky k divákovi promlouvají svým audiovizuálním jazykem. Jde o důmyslné syntaktické uspořádání obrazové a zvukové složky, která se postupně zobrazuje na cílovém zařízení. Tato kombinace pohyblivých obrazů, zvuků a mluveného slova umožňuje podle Lokšíka nejkompexnější smyslové

---

⁹ OSVALDOVÁ, Barbora. Zpravodajství v médiích. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 80)

¹⁰ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-200-9. (str. 61)

¹¹ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT1, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 21-22)

zprostředkování informací o okolním světě. „Vzájemná vazba mezi těmito prvky je rozhodující jak pro způsob prezentace, tak pro správné pochopení sdělované informace.“¹²

Zpravodajský příspěvek tak pouze uplatňováním obrazových a zvukových segmentů pojednává o konkrétním tématu. Převážná většina těchto segmentů, které v příspěvku registrujeme, má tzv. „indexovou schopnost“. Jde o schopnost nějakého jevu či objektu věrohodně odpovídat tomu, k čemu se vztahuje. To znamená reprezentovat vlastnosti něčeho jiného ve světě.¹³ Indexovou schopnost má podle Billa Nicholse, autora publikace *Úvod do dokumentárního filmu*, například vystřelená kulka, která svým zjevem přesně vypovídá o rýhách v hlavni, ze které byla vystřelena. Podobnou analogii můžeme nalézt i u otisku prstu, který přesně reprezentuje charakter specifického rozpoložení papilárních linií na pokožce, ale také u fotografického pohyblivého obrazu nebo u zvukové nahrávky.¹⁴

Základní jednotkou fotografického pohyblivého obrazu, na jehož bázi stojí drtivá většina obrazové složky celé zpravodajské relace i každého jejího příspěvku, je záběr. Záběr je zaznamenáním změn světelných vlastností ve výseči prostoru během nějakého časového intervalu. Je dvojrozměrnou reprezentací pohybu objektů před kamerou, tedy před zařízením, které záběr produkuje.¹⁵ (V případě dnešního digitálního zpravodajství je kamera digitální a výstup je tedy na bázi bitové technologie.¹⁶) Výsledkem nahrávacího procesu je pak věrné zaznamenání vlastností vnějšího světa podobné tomu, jak by tyto vlastnosti v daném prostoru a v daném

---

¹² OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 80)

¹³ NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. Vydání druhé. V Praze: Akademie múzických umění v Nakladatelství AMU, 2022. ISBN 978-80-7331-606-8. (str. 53)

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ SCHELLMANN, Bernhard. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha: Europa-Sobotáles, 2004. ISBN 80-86706-06-0. (str.217)

¹⁶ Tamtéž (str. 221)

intervalu registrovaly lidské zrakové orgány.¹⁷ Jinými slovy, jde o mechanickou reprodukci podoby části prostoru v určitém ohraničeném časovém úseku.

Indexovou schopnost má ale i zvuková nahrávka. Ta rovněž vypovídá o vlastnostech vnějšího světa, nyní ale ne o světelných, ale o akustických. Nahrávka je tak schopná vytvořit jakýsi „otisk“ těchto vlastností, a tedy zpodobuje původní skutečnost.¹⁸ Tento záznam vzniká mikrofonom, jde tedy rovněž o mechanickou reprodukci vlastností vnějšího světa, a i v tomto případě je tento technický výstup v případě dnešního televizního zpravodajství zaznamenáván digitální technologií.¹⁹ (Poznámka: Slovo reprodukovat musíme brát s určitou rezervou. Technický záznam podléhá určitému zkreslení, například s užitím zvoleného objektivu kamery je výstup specifickým způsobem deformován, a to samé platí u zvoleného mikrofonu. Projevy reprezentované skutečnosti jsou pak těmito volbami poznamenány. Nemluvě o tom, že v případě obrazu jde vždy o dvojdimenzionální reprezentaci původně trojdimenzionální skutečnosti, tudíž je to do jisté míry iluze.)

Můžeme říct, že zvuková nahrávka a fotografický pohyblivý obraz mají se svým indexovým vztahem k vnější skutečnosti silný potenciál přispívat k vytvoření divákovy percepční zkušenosti o jevech vnějšího světa, u kterých například sám nemohl být součástí. V určitých případech mohou být indexy i silným důkazem (například důkazem o výpovědi nějakého jedince nebo o průběhu nějakého jevu atd.).

V příspěvcích zpravodajské relace jsme svědky snahy o tvorbu co nejneutrálnějšího zprostředkování nějakého svědectví skrze audiovizuální prvky. „Volba výrazových prostředků je podřízena základnímu principu co nejvěrnější a nejpřesnější registrace jevu nebo události a nesmí vést ke zkreslení nebo deformaci

---

¹⁷ KUČERA, Jan. *Stříhová skladba ve filmu a v televizi*. 3. vydání. V Praze: Akademie múzických umění, 2016. ISBN 978-80-7331-386-9 (str. 14)

¹⁸ Tamtéž (str. 156)

¹⁹ SCHELLMANN, Bernhard. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha: Europa-Sobotáles, 2004. ISBN 80-86706-06-0. (str.134)

skutečnosti ani k jejímu dvojznačnému výkladu.“²⁰ Tím je divákovi poskytnuta možnost získat věrohodnou vizuální a akustickou zkušenost zprostředkovávající z vnějšího světa výběr toho, co svou podstatou souvisí s tématem příspěvku. To můžeme označit za stěžejní funkci televizního zpravodajství – prostřednictvím mechanické tvorby reprezentací divákovi přiblížit, pokud možno co nejméně zkreslenou podobu referovaných subjektů a poskytnout mu tak podněty k utvoření si vlastní představy, která bude vzhledem ke skutečné podobě proběhlých událostí přesnější a bližší.

Kromě záběrů indexového charakteru můžeme najít v příspěvcích i obrazové segmenty, které svou podstatou přímo neodkazují k nějakým jevům vnějšího světa. Jde o grafické materiály vytvořené počítačově - tzv. syntetická počítačová infografika.²¹ Ta se ale vyskytuje oproti materiálům s indexovou schopností minoritně.

1.2. Vztahy mezi obrazovou a zvukovou složkou

„Tak jako jiná média má i televize své vlastní postupy a systém pro vyjádření časové a dějové plynulosti zpravodajského sdělení, které převzala jednak ze zkušeností filmového týdeníku a jednak z rozhlasu a sama je následně rozvinula. Tato metoda spočívá ve spojování a návaznosti jednotlivých záběrů, jež jsou samy o sobě dílčími výřezy skutečnosti, do ucelených sekvencí pomocí střihu a obrazové montáže.“²²

Jak Lokšík píše, montáž a střih je pro televizní zpravodajské příspěvky velmi specifická. Montáží, či slovy s obdobným významem jako střih či střihová skladba, rozumíme selekci z obrazových a zvukových materiálů a jejich uspořádávání do finální struktury díla, která je distribuována divákovi, a která je schopná naplňovat

---

²⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. Zpravodajství v médiích. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str 83)

²¹ Tamtéž. (str. 80)

²² Tamtéž

ideový záměr svého tvůrce.²³ Můžeme říct, že od záměru se vždy odvíjí i uplatňovaný způsob stříhové skladby. Metoda skladby, kterou uplatňuje televizní zpravodajství, jehož záměrem je neutrální, efektivní, přesné a jednoznačné informování o jevech vnějšího světa, popisuje Bill Nichols v knize Úvod do dokumentárního filmu termínem „důkazní stříhová skladba“.²⁴ Abychom ale mohli tento termín vysvětlit, musíme nejprve teoreticky uchopit vztah mezi obrazovou a zvukovou složkou.

Ujasněme si první věc – v žádném z příspěvků zpravidla nenajdeme ani nejkratší pasáž, kde by byl absenční zvuk zprostředkovávající nějaké informace či vjemy. To znamená, že v jakékoliv části příspěvku jsou přítomny nějaké akustické podněty. To stejné můžeme říct i o vizuálních podnětech, tentokrát s ještě větší jistotou. V celé relaci nenajdeme pasáž, ve které by byl přítomný obraz bez obsahu. Tehdy by divák viděl tmavou obrazovku. Tento jev, pokud nastane, je v televizní praxi dokonce považován za chybu (má dokonce v žargonu pracovníků televizního zpravodajství své vlastní jméno, jde o tzv. „bourák“)²⁵. Z toho můžeme odvodit, že divák **vždy simultánně vnímá obsah nějaké obrazové a zvukové složky**. Můžeme rozlišovat dva typy vztahu, který mezi oběma složkami může panovat.

První typ vztahu se vyznačuje stejným místem a časovým intervalem vytvoření obou složek. Tehdy vidíme základní segment obrazové složky – záběr, pospolu se základním segmentem zvukové složky – zvukovou stopou, přičemž o obou těchto segmentem můžeme tvrdit, že byly vytvořeny v totožném prostoru a v totožném časovém intervalu a jsou i takto simultánně prezentovány. Mechanický „otisk“ obrazové výseče vnějšího světa má tak přímou, přirozenou časoprostorovou vazbu na mechanický „otisk“ zvuku. Divák tak vidí i slyší něco podobného, co by

---

²³ KUČERA, Jan. *Stříhová skladba ve filmu a v televizi*. 3. vydání. V Praze: Akademie múzických umění, 2016. ISBN 978-80-7331-386-9 (str. 28)

²⁴ NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. Vydání druhé. V Praze: Akademie múzických umění v Nakladatelství AMU, 2022. ISBN 978-80-7331-606-8. (str. 183)

²⁵ Tamtéž (str. 183)

v daném časoprostoru a s daným úhlem pohledu mohl vnímat, pokud by byl přítomen, i svými vlastními smysly.

Synchronní vztah je v audiovizuálních dílech hojně uplatňovaný. Jde o základní způsob využití záznamu obrazu a zvuku. Pojednání o podobném fenoménu najdeme například ve filmové teorii. David Bordwell a Kristin Thompsnová ve své publikaci *Umění filmu* uvádějí termín „simultánní zvuk“, který popisuje takovou zvukovou stopu, při jejímž trvání divák slyší zaznít příslušné zvuky vzhledem k dění, které vidí v obraze.²⁶ Ve stejné publikaci se dočteme ještě o „externím diegetickém zvuku“, o kterém se hovoří tehdy, když divák slyší takový zvuk, o němž může předpokládat, že je jeho zdroj někde v prostoru, které dílo prezentuje, byť třeba není umožněno vidět jeho zdroj.²⁷ Ve fikčních audiovizuálních dílech s funkcí zábavní a estetickou ovšem není kladen takový důraz na to, aby zvuk a obraz skutečně pocházely ze stejného časoprostoru jako v případě zpravodajství. Často je dojem autentických zvuků zobrazovaného prostoru pouze uměle budován. Proto se při označování tohoto jevu, o kterém mluvím v rámci zpravodajství, uchýlím k používání označení synchronní vztah. O záběru, během jehož trvání divák může slyšet zvuk, který nejen zdánlivě, ale objektivně vychází z časoprostoru, ve kterém záběr vznikl, budu hovořit jako o synchronním záběru. Tento termín uplatňuje pro stejné účely i Martin Lokšík v publikaci *Zpravodajství v médiích*. Někdy dokonce užívá i slovo „synchron“, což je zkrácenina, užívaná pro popis tohoto jevu v televizní zpravodajské praxi.

Druhý typ vztahu je kontradikcí synchronního vztahu. Divák v takovém případě rovněž vnímá simultánně obraz i zvuk, a přesto mezi zvukovou stopou a obrazovým segmentem panuje naprosto odlišný vztah. Zvuková stopa je totiž zaznamenána v jiném prostoru a během jiného časového intervalu než záběr. Jde tak o postprodukční propojení obrazu a zvukové stopy, která ale v obraze nemá zdroj.

---

²⁶ BORDWELL, David a THOMPSON, Kristin. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2022. ISBN 978-80-7331-629-7. (str 376)

²⁷ Tamtéž (str 363)

To znamená, že oba typy složek nedisponují přímou časoprostorovou vazbou, a jde proto o nepřírozenou podstatu propojení. Bordwell a Thompsonová hovoří například o nesimultánním zvuku, kdy zvuk, který je slyšet, neodpovídá právě sledovaným jevům v obraze. Dále také pojednávají o „nediegetickém zvuku“, tedy o zvuku, který nepochází z prostoru, jenž je filmem prezentován. Jako příklad uvádí postprodukční přidání hudby k sekvenci záběrů.²⁸

Pro účely této práce nejlépe funguje označení asynchronní vztah, který vystihuje tuto odlišnou podstatu propojeného obrazového segmentu a zvukové stopy. Označením asynchronní záběr či asynchronní obrazový segment, budu odkazovat k takové jednotce obrazu, která je propojena s nějakou časoprostorově nesourodou zvukovou stopou.

Termín asynchronní opět najdeme i v kapitole od Martina Lokšíka a jeho původ i v tomto případě figuruje v žargonu televizních zpravodajů (tzv. „asynchron“).²⁹

V rámci zpravodajské relace lze sledovat několik ustálených typů uplatnění synchronního a asynchronního vztahu mezi obrazovou a zvukovou složkou, které se opakovaně vyskytují. V následující části textu se pokusím o popis těchto jednotlivých typů na základě toho, jak se jeví divákovi relace.

1.3. Uplatnění synchronního vztahu obrazu a zvuku

1.3.1. Záběr moderátora

Velmi podstatnou je pro zpravodajskou relaci role moderátora. Moderátora můžeme chápat jako zástupce zpravodajské redakce. V prostoru studia, tedy v jakési

---

²⁸ BORDWELL, David a THOMPSON, Kristin. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2022. ISBN 978-80-7331-629-7. (str 363, 376)

²⁹ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 84)

základně zpravodajské relace, jsou natáčena jeho sdělení směřovaná publiku.³⁰ Tato sdělení jsou snímána v synchronních záběrech, ve kterých promlouvá k divákům, což je akcentováno jeho přímým pohledem do kamery. To při sledování relace z cílového zařízení způsobuje, že moderátor při své promluvě zdánlivě hledí z obrazu zařízení přímo na diváka. Výstupy moderátora uvádějí celou relaci v řád (například indikují její začátek a také konec – viz. str. 46).

Moderátor rovněž figuruje jako klíčový element ve všech zpravodajských příspěvcích, které jsou v relaci zahrnuty. Některé z nich, zejména příspěvky kratšího formátu jako například čtené obrazové zprávy, moderátor realizuje celé (viz. str. 27). Na jiných příspěvcích se jen zčásti podílí, a to tím, že jim synchronní výpovědí zprostředkuje takzvaný „introducing“, tedy úvod, který zasazuje téma nadcházejícího příspěvku do kontextu a předem tím napomáhá diváka usměrnit k požadované interpretaci.³¹ Aktérem či „průvodcem“ těchto typů příspěvků, jakým je například kombinovaná zpráva, je pak většinou takzvaný reportér. To je jiný pracovník redakce, který ve zpravodajských příspěvcích tohoto typu figuruje jako svědek událostí, jehož svědectví je akcentováno záběry jeho osoby v místě dění.

K tomuto esenciálnímu způsobu prezentace televizního zpravodajství na bázi střídání moderovaného introducingu ze studia a příspěvků se zakomponovanými indexy reportéra, se vyjadřuje Bill Nichols a daří se mu jej netradičně popsat:

„Konvence umístění moderátora v televizním studiu, jehož konkrétní zeměpisná lokace není určena, působí na diváka dojemem, že zprávy vycházejí odněkud z místa vzdáleného od událostí, o nichž se hovoří, že moderátor zůstává mimo zmiňované dění, a že tedy není předpojatý. Současně podle druhého pravidla moderátor naznačí hlavní osu příběhu či zprávy a poté se obrací na reportéra pro upřesnění. Na rozdíl od moderátora, který navozuje dojem

---

³⁰ KUSA, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČTI, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 21)

³¹ Tamtéž (str. 22)

nestrannosti prostupující abstraktní prostor prostý zeměpisných souřadnic, reportér je vždy na místě činu.“

1.3.2. Záběr reportéra

Přímé oslovení na kameru realizuje kromě moderátora ve studiu také již zmíněný reportér v terénu. Jde o způsob distribuce informací, které zpravodajství převzalo z televizní publicistické reportáže a v žargonu zpravodajů je označován jako „stand-up“.³² Je to synchronní záběr reportéra, který, držíce ruční mikrofon, přednáší nějaké informace na kameru. Účelem tohoto záběru není jen informovat, ale také demonstrovat přítomnost reportéra v místě, které je nějak relevantní vzhledem k tématu zprávy. Jde o efektní využití samotné podstaty záběru. Podle Kučery totiž můžeme tvrdit, že záběr má vždy dva členy: „*Obsahuje předmět nebo předměty hlavní, akční a vedoucí a předmět nebo předměty vedlejší, doprovodné, prostě řečeno prostředí.*“³³ Záběr reportéra je tak indexem jak jeho osoby, tak i místa, ve kterém se nachází. Jeho postava je při jeho synchronní výpovědi umístěna do popředí záběru, zatímco pozadí funguje jako důkaz daného místa. To má silnou rétorickou funkci, neboť díky jeho angažovanosti v místě dění lze obsahům jeho výpovědi přiřadit i větší důvěryhodnost a relevantnost.³⁴

1.3.3. Záběr respondenta

V případě záběru respondenta vidíme a slyšíme po určitou dobu nějakého jedince, jak odpovídá na nějakou otázku položenou reportérem. Jde o určitý projev

---

³² OSVALDOVÁ, Barbora. Zpravodajství v médiích. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 86)

³³ KUČERA, Jan. Stříhová skladba ve filmu a v televizi. 3. vydání. V Praze: Akademie múzických umění, 2016. ISBN 978-80-7331-386-9. (str. 159)

³⁴ NICHOLS, Bill. Úvod do dokumentárního filmu. Vydání druhé. V Praze: Akademie múzických umění v Nakladatelství AMU, 2022. ISBN 978-80-7331-606-8. (str. 100)

reciprocity, který příspěvek činí více neutrální, vyváženější a ubírá mu na jednostrannosti. Pokud je totiž v příspěvku zakomponována výpověď jedince, který není pracovníkem stanice, tak je vidět, že reportér v rámci příspěvku dal slovo i někomu jinému a zprostředkoval tím i jinou perspektivu na téma zprávy. Nutno dodat, že v případě zpravodajských příspěvků jde pouze o významově uzavřenou část výpovědi respondenta, která je většinou postprodukčně vyjmuta z delšího záznamu.³⁵

Je důležité uvést, že výpověď respondenta může být někdy ochuzena o svůj synchronní vztah mezi obrazovou a zvukovou složkou. Jde o poměrně častý trend postprodukčního zpracování. Obraz respondenta je v takovém případě na určitou část trvání zvukové stopy odebrán a nahrazen nějakým vzhledem k obsahu výpovědi relevantním obrazovým materiálem či materiály. Divák tak po určitou část vidí i slyší respondenta, ale po určitou část pouze slyší jeho výpověď v rámci trvání asynchronních záběrů.

Synchronní záběr respondenta má rovněž své charakteristické projevy. Zatímco u záběru moderátora a reportéra můžeme sledovat přímý pohled na kameru (tedy na diváka), u záběru respondenta tento aspekt neregistrujeme. Respondent je zpravidla snímán v polodetailu a nehledí při tom do kamery, ale směrem na reportéra, ke kterému promlouvá a který je mimo výseč kamerou snímaného prostoru. Respondent je v jedné části obrazu a v jiné části je pak vidět mikrofon s logem stanice, jenž je držen reportérem (vidíme tak dva hlavní předměty). Tato forma záběru je konvenčně spjatá s aktem výpovědi respondenta. Držený mikrofon, který je v záběru respondenta vždy vidět, zároveň poukazuje na reportéra jako na angažovaného tvůrce, jenž sám interagoval se skutečnými lidmi vnějšího světa.

V posledních letech jsou někdy rozhovory, a to zpravidla s odborníky, zprostředkovávány nikoliv skrze osobní setkání reportéra a respondenta, ale skrze

---

³⁵ OSVALDOVÁ, Barbora. Zpravodajství v médiích. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 84)

setkání ve virtuálním prostoru v rámci videohovoru. Místo záběrů z proběhlého setkání mezi angažovaným reportérem a respondentem pak vidíme pouze úryvek respondentovy výpovědi vyjmutý ze záznamu obrazovky cílového zařízení, na kterém se rozhovor zobrazoval. Tyto výňatky z rozhovorů, které díky internetovému připojení mohou probíhat v kyberprostoru, jsou stále častěji se objevujícím jevem ve strukturách příspěvků, byť dle mého názoru ze své podstaty v takové míře neaktivizují dojem angažovanosti. Motivace, proč se uchýlit k této variantě je ale poměrně jasná – jde o čas šetřící proces, který nevyžaduje cestu za odborníkem a jeho vyslechnutí ve fyzicky sdíleném prostoru.

Další náhradou klasické výpovědi respondenta je pak výňatek z nějakého převzatého záznamu, ve kterém se respondent vyjadřuje k nějakému problému. Typicky jde o výňatek z nějakého debatního pořadu, který je pak zakomponován do struktury příspěvku, kde plní stejnou funkci jako běžná výpověď.

Všechny tyto tři výše zmíněné způsoby vždy slouží ke stejnému účelu – tj. prezentovat nějaké tvrzení respondenta, které umožňuje nějak rozšířit a posunout sdělení příspěvku. Všechny tři způsoby zároveň pojí to, že jsou vždy doplněny o grafickou lištu, ve které je umístěn text, jenž identifikuje identitu respondenta. Typicky je v ní uvedeno jméno a funkce (například „předseda strany ČSSD“ či „mluvčí MP Brno“ nebo specializace jedince (například „sociolog“, „ekonom“). Jindy je uváděno, zejména v případě náhodně dotázaných jedinců, nějaké zobecnění, které identifikuje jen nějaký aspekt respondentovy osobnosti (například „obyvatel Hořic“). Tato identifikace hraje důležitou roli při vnímání respondentovy výpovědi. Divák se jinak staví k výpovědi náhodně dotázaného a k výpovědi odborníka v daném oboru. Výpovědi respondentů můžeme na této bázi i dělit. Například Veronika Kusá ve své diplomové práci rozděluje všechny výpovědi do tří zdrojů – do zdroje obecného, kvalifikovaného a expertního. Kategorie obecného zdroje zahrnuje všechny výpovědi běžných občanů, kteří v nich sdílejí svou čistě subjektivní zkušenost či svůj názor. Kategorie kompetentního zdroje pak zahrnuje všechny výpovědi lidí legitimních

pro komentování předmětu příspěvku (například mluvčí, politici, příslušníci záchranných složek atp.). Poslední kategorie expertního zdroje zahrnuje výpovědi odborníků na určité zaměření. „*Status odborníka je dán jeho specializací, profesním postem nebo dosaženým stupněm vzdělání. Tento status je zobrazen v titulku spolu se jménem respondenta.*“³⁶

1.3.4. Synchronní záběr dění: Gerojš

Posledním z projevů synchronního vztahu je záběr, který je ve zpravodajském žargonu nazýván jako „gerojš“ (z německého „Geräusch“, což znamená „hluk“) a který označuje záběr „*s autentickým neverbalizovaným auditivním sdělením*“.³⁷ Divák tak vidí nějaký jev a simultánně s tím slyší zvuk, který tento jev produkuje. Záběr dění s autentickým zvukem umožňuje divákovi vidět nějakou výseč skutečnosti a zároveň se soustředit na její akustické vlastnosti. Funkcí tohoto audiovizuálního komponentu je nabídnout divákovi autentické hledisko na to, co na nějakém místě spjatém s tematizovanou událostí bylo možné vidět a slyšet a umožňuje tak na chvíli „vstoupit“ do atmosféry tohoto místa. Můžeme tak mluvit o audiovizuálním indexu prostoru a dění, jenž v něm v danou chvíli probíhalo. Nutno dodat, že trvání tohoto ruchového záběru je v rámci zpravodajského příspěvku ve většině případů jen velmi krátké a většinou trvá jen pár sekund (viz. str. 76).

V rámci zpravodajských příspěvků můžeme sledovat jak synchronní záběry dění, které lze označit za gerojše, tak i asynchronní záběry dění. V takovém případě je autentický zvuk buďto silně nebo úplně ztlumen, takže funguje maximálně

---

³⁶ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČTI, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 27–28)

³⁷ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČTI, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 22)

jako podkres, zatímco dominantní je zvuková stopa nějakého mluveného projevu, která je ve vztahu k záběrům v asynchronním vztahu.

1.4. Uplatnění asynchronního vztahu obrazu a zvuku

1.4.1. Asynchronní záběr dění

Ve filmové tradici je promluva mluvčího, který ale není součástí prostoru, jenž je dílem prezentován, označována jako mluvené slovo či hlas shůry.^{38,39} Jde o zvukovou stopu přidanou k obrazové složce uměle v rámci postprodukčního procesu. Jejich propojení je tak postavené na nepřirozené bázi, splňuje však záměry tvůrce audiovizuálního díla. I v televizním zpravodajství je tento jev funkční a také hojně přítomný v různých druzích příspěvků.

Zejména v kombinované zprávě pak registrujeme výklad reportéra, takzvaný „komentář“, který je asi nejčastější příčinou nastolení asynchronního vztahu zvukové a obrazové složky ve zpravodajské relaci. V rámci kombinované zprávy pak funguje jako jakási kostra, která v sobě zahrnuje velkou část informační hodnoty příspěvku, a zároveň dodává požadovaný smysl jednak s ním spojeným jednotlivým asynchronním záběrům, tak i jiným částem příspěvku, které na pasáži komentáře navazují.⁴⁰ Právě při úvahách nad funkcí komentáře můžeme hovořit o již zmíněné „důkazní stříhové skladbě“, o které píše Bill Nichols. Ta je užívána například ve výkladovém modu dokumentu a televizní zpravodajství ji podle něj uplatňuje velmi podobným způsobem. Tento přístup se projevuje silnou podřízeností stříhu vůči sdělovaným významům plynoucím ze zvukové stopy komentáře. Když se komentářem sdělovaný význam změní, je stříhem nahrazen původní obraz jiným, který lépe demonstruje význam, jenž je nyní aktuální. Můžeme tak říct, že komentář

---

³⁸ BORDWELL, David a THOMPSON, Kristin. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. V Praze: Nakladatelství Akademie múzických umění, 2022. ISBN 978-80-7331-629-7. (str. 377)

³⁹ NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. Vydání druhé. V Praze: Akademie múzických umění v Nakladatelství AMU, 2022. ISBN 978-80-7331-606-8. (str. 181)

⁴⁰ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 87)

„slouží k uspořádání obrazů a ozřejmění jejich smyslu podobně jako popisky u fotografií.“⁴¹ Nichols upozorňuje i na to, že právě komentář umožňuje tvůrcům to, aby byly uplatněné záběry divákem správně vnímány: „Je vodítkem k pochopení obrazů sloužících jako svědectví či ilustrace toho, co říká. Označují-li televizní zprávy, že hladomor v Etiopii dosahuje biblických rozměrů, mohou své tvrzení podpořit širokoúhlými záběry hladovějících mas shlukujících se na otevřeném prostranství.“⁴² Nichols připomíná i specifickou hlasu reportéra, jenž komentář předčítá. Označuje jej za profesionální, úřední až autoritativní, čemuž přikládá záměr budování odstupů, neutrality a vševědoucnosti, čímž má být v řadách publika evokována důvěra v tento způsob prezentace.

V praxi trvá jedna zvuková stopa komentáře zhruba deset sekund, během kterých vidí divák cirkla tři asynchronní záběry, které demonstrují nebo ilustrují významy verbalizované skrze zvukovou stopu (viz. str. 84). Jako ideální případ popisuje Lokšík situaci, kdy je vztah asynchronních záběrů i mluveného slova ve významové superpozici. V takovém případě v danou chvíli divák vidí to, co zrovna popisuje komentář a co tak přímo souvisí s tím, co je řečeno. Obě složky v takové situaci vypovídají totéž.⁴³ Lokšík dále mluví o porušení této požadované významové vazby mezi obsahem komentáře a jednotlivými záběry a uvádí tři možnosti, které tento stav mohou přivodit. V prvním případě k porušení dochází, když komentář distribuuje významy, které obsah obrazové složky popírá, čímž dochází k vzájemnému vyrušení, tzv. anulaci. V dalším případě, který bych rád zdůraznil, protože jde dle mého názoru, který jsem si udělal při vyhodnocování vzorku relací, o velmi častý jev, je tzv. „tapetování“. Tapetování je slovo ze žargonu televizních zpravodajů, které označuje to, když je obsah obrazu pouhou kulisou a ilustrací

---

⁴¹ NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. Vydání druhé. V Praze: Akademie múzických umění v Nakladatelství AMU, 2022. ISBN 978-80-7331-606-8. (str.183)

⁴² Tamtéž

⁴³ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 87)

vzhledem k informačně vysoce prosycenému obsahu zvukové stopy komentáře. Komentářem sdělované významy často nejdou obrazem vyjádřit, a proto jsou doplněny o záběry, které sice jsou s obsahem verbalizovaného sdělení nějak příbuzné, ale rozhodně o nich nelze říct, že je mezi nimi nějaká přímá souvislost, nebo snad že by komentář tyto obrazy popisoval. Aby tento fakt tvůrci akcentovali, záběry jsou v takové situaci doplňovány o grafický rámeček v pravém horním rohu s nápisem „ilustrační záběry“. Často ale toto upozornění chybí a často je tomu tak i tehdy, když je zcela evidentní, že se jedná o pouhou ilustraci. Posledním ze způsobů porušení vazby je pak tzv. alienace, kdy je zvuková stopa komentáře s nízkou výpovědní hodnotou vázána na příliš silné emotivní záběry, což způsobuje v divákovi pocit odcizení^{.44}.

Asynchronní vztah mezi obrazem a zvukem ale není nastolován pouze komentářem. Můžeme ho identifikovat v průběhu některých výpovědí respondenta, zpravidla u těch z nich, které mají delší stopáž. V takovém případě například zprvu simultánně slyšíme i vidíme respondenta mluvícího o nějakém tématu. Najednou je ale stříhem synchronní obraz s promluvou nahrazen jiným obrazovým materiálem. Na konci výpovědi se obraz zpravidla vrátí zpět do synchronního vztahu, ale můžeme najít různě zpracované výstupy. Například první vidíme asynchronní záběr nějakého dění, které doprovází mluvené slovo reportéra. Zvuková stopa se ale najednou změní a my nově slyšíme zvukovou stopu respondenta, přičemž ale stále vidíme původní asynchronní záběr. K zobrazení synchronního obrazu respondentovy výpovědi dochází až po několika sekundách trvání asynchronního vztahu mezi obrazem dění a respondentovou mluvou.

Poslední případ asynchronního vztahu v relaci nastává v konkrétním typu příspěvku s názvem „čtená obrazová zpráva“. Ta je celá realizována moderátorem ze studia. Zprvu vidíme jeho synchronní výpověď na kameru, která je ale po určité

---

⁴⁴ OSVALDOVÁ, Barbora. Zpravodajství v médiích. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 87)

době přerušena a místo mluvčího moderátora divák vidí na celé velikosti obrazovky nějaký obrazový materiál doplňující moderátorovu promluvu o daném tématu. Ta tak dál pokračuje, nyní ale už v asynchronním vztahu s obrazovou složkou.

1.4.2. Infografika

Výklad moderátora či pasáž komentáře jsou někdy propojovány kromě klasických záběrů s indexovou hodnotou také s již zmíněnou syntetickou grafikou. V takovém případě jde zrovna tak o asynchronní vztah mezi obrazovou a zvukovou složkou, protože infografika vzhledem k podstatě jejího vzniku nemůže mít autentický zvuk. Segment infografiya ve většině případů zobrazuje nějaká data, často ve formě grafu či v jiné obrazově poutavé formě. Lokšík v souvislosti s tímto jevem mluví o několikavrstevnaté paralelní prezentaci téže informace nebo její části. Významy, jež obsahuje zvuková stopa komentáře, divák může zároveň i vidět na obrazovce, což usnadňuje recepci klíčové informace. (Například informaci o hodnotě schodku státního rozpočtu divák jednak slyší z komentáře a jednak ji vizualizuje infografika.)

Jako poslední asynchronní uplatnění krátce popíšu jev, který jsem zaregistroval ve výzkumném vzorku a který popisují pracovním označením „samostatná infografika“. Většina použité syntetické grafiky, která v příspěvcích figuruje jako obrazový materiál, je doprovázena výkladem komentáře (typicky v kombinované zprávě) nebo moderátora (typicky ve čtené obrazové zprávě). V některých případech se ovšem setkáváme s výjimkou. Najdeme ji v kombinované zprávě, kde infografika má někdy svou vlastní zvukovou stopu, která zprostředkovává psané informace, jež jsou v rámci infografiky obsaženy. Nejčastěji jde o písemné vyjádření nějaké osoby. Aby byl naplněn audiovizuální potenciál, dosazuje se k takovému segmentu infografiky záznam hlasu pracovníka či pracovnice stanice. Divákovi je tím text, který vidí na obrazovce zároveň ještě „nahlas přečten“.

2 Typy příspěvků ve zpravodajské relaci

V této kapitole, jak jsem akcentoval v úvodu, budu odkazovat na Lokšíkovu kapitolu v knize *Zpravodajství v médiích*. Její součástí je již zmíněná typologie zpravodajských příspěvků v současném televizním zpravodajství. Na základě Lokšíkových popisů, se kterými jsem se před počátkem výzkumu seznámil, se mi ve vzorku zkoumaných relací podařilo identifikovat všechny tyto níže vypsané druhy a modifikace příspěvků:

- Čtená obrazová zpráva
- Modifikace čtené obrazové zprávy: Kratás
- Modifikace čtené obrazové zprávy: Rozepsaný kárt
- Živý zpravodajský rozhovor
- Kombinovaná zpráva

V následujících částech textu se zaměřím na popis projevů těchto typů a zejména pak na běžnou stavbu jejich struktur. V tom si vypomůžu demonstrací konkrétních případů, jež jsem z výzkumného vzorku vyjmul. Pro svou i čtenářovu lepší orientaci jsem se rozhodl vzorové struktury všech příspěvků graficky znázornit a přiložit do textu.

2.1. Čtená obrazová zpráva

Čtená obrazová zpráva vznikla z nejstaršího typu televizního příspěvku – z čtené zprávy, která se už v současném televizním zpravodajství nevyskytuje.⁴⁵ Byla

---

⁴⁵ PROKEŠOVÁ, Kateřina a . *Rozdíly v hlavní zpravodajské relaci veřejnoprávní a komerční televize*. České Budějovice, 2019. Bakalářská práce, Vedoucí práce Mgr. Marek Šebeš, Ph.D. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. (str. 41)

realizována moderátorem přímo ze studia a informace zprávy byly zprostředkovány kompletně pouze prostřednictvím synchronního záběru jeho výkladu.⁴⁶

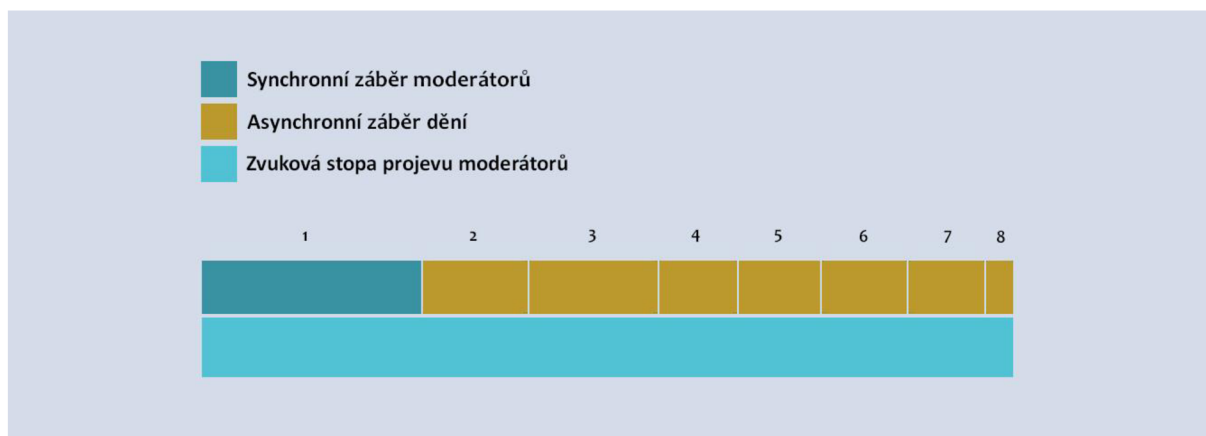
I realizace čtené obrazové zprávy se o moderátorův výklad opírá. Divák ovšem není odkázán pouze na jeho synchronní záznam. Ten vidí pouze několik počátečních vteřin a poté je obraz moderátora stříhem nahrazen sekvencí nějakých relevantních vizuálních materiálů. I nadále ale divák slyší moderátorův výklad, byť už jen v asynchronním vztahu se záběry. Pro přiblížení podoby čtené obrazové zprávy a porozumění podstatě jejich různých projevů se pokusím demonstrovat její vlastnosti na jednotlivých příkladech.

Pro demonstraci nejběžnější podoby čtené obrazové zprávy mi posloužila zpráva z vysílání CNN Prima News ze dne 1.2. 2024. Příspěvek nese název *Politici se setkali s farmáři*.

Když se zaměříme na Schéma č. 1, vidíme, že auditivní složka tohoto příspěvku sestává pouze z jednoho segmentu, kterým je zvuková stopa projevu moderátorky. Naproti tomu vizuální složka je tvořena osmi segmenty. Prvním z nich je záběr moderátorky ve studiu, který je se zvukovým segmentem v synchronním vztahu. Po osmi vteřinách následuje změna v obraze a vidíme postupně tři asynchronní záběry ze setkání poslanců na summitu Evropské unie a posléze čtyři záběry z protestů belgických zemědělců, které ilustrují příčinu svolání summitu a efektivně tak doplňují významy v moderátorčině výpovědi. Po celou dobu jsou všechny asynchronní záběry překryty titulkem s nápisem „Politici se setkali s farmáři“, ze kterého plyne i označení pro tento příspěvek. Jeho celková stopáž je třicet vteřin.

---

⁴⁶ LOKŠÍK, Martin. Televizní zpráva a televizní zpravodajství. In: OSVALDOVÁ, Barbora a kol. Zpravodajství v médiích. 2. upr. vyd. Praha: Karolinum, 2011. s. 96

Schéma č. 1 - Struktura čtené obrazové zprávy Politici se setkali s farmáři

Podobnou strukturu čtené obrazové zprávy lze sledovat i v relaci *Události*. Takovým příkladem je třeba příspěvek s názvem *Útok Hútijů na americkou loď*. Synchronní výpověď moderátorky na kameru je po šesti vteřinách nahrazena záběrem z bojových operací v Rudém moři, který postupně vystřídá dalších pět jemu podobných. Celková stopáž tohoto příspěvku je dvacet vteřin a jeho struktura je velmi podobná prvnímu příkladu. Najdeme však dvě drobné odlišnosti – příspěvek v sobě má zakomponovaný původní synchronní zvuk uplatněných záběrů, který je ale silně ztlumen, takže dominantní zvukovou stopou zůstává moderátorčina asynchronní výpověď. Například startující stíhačky v záběrech z vojenské operace tak nejen že vidíme, ale i slyšíme. Tento jev ale můžeme sledovat i v jiných čtených obrazových zprávách, a to i v relaci *Hlavní zprávy*. Druhým rozdílným jevem je pak to, že v příspěvku ČT24 nenajdeme titulek zprávy překrývající obraz (tzv. newsbelt⁴⁷). Název čtené obrazové zprávy na ČT24 je proto nutné dohledat na webových stránkách stanice. To pro změnu není možné v případě CNN Prima News.

Jako další příklad čtené obrazové zprávy jsem vybral příspěvek *Pomoc EU Ukrajině*. Byla odvysílána v rámci relace *Události* dne 1.2.2024. Vlastnosti tohoto příspěvku jsou odlišné, ale stále jdou definovat popisem, který pro tento typ Lokšík

⁴⁷ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT1, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 22)

navrhuje. Po celou dobu je v rámci zvukové složky přítomen pouze jeden segment – zvuková stopa moderátorů ze studia. I zde je první záběr s touto zvukovou stopou synchronní. Divák během něj vidí mluvícího moderátora a moderátorku ve studiu a v prostoru za nimi v zadní části studia vidí projekci grafického materiálu (infografiky). Ta slouží jako demonstrace obsahu projevu moderátorů, která může pomoci divákovi absorbovat klíčovou informaci. Například v průběhu trvání prvního obrazového segmentu vidí divák za moderátory grafické zprostředkování informace o tom, že od února 2022 do ledna 2024 Evropská unie podpořila Ukrajinu celkovou sumou osmdesát osm miliard eur. Ještě v rámci prvního obrazového segmentu se promítaný obsah v prostoru za moderátory změní na infografiku vyobrazující jiné informace, načež ji pak v rámci druhého obrazového segmentu divák vidí samostatně. Stříhově je prostor studia nahrazen a divák je konfrontován pouze s infografikou „přes celou obrazovku“ jeho přijímače. Stejně tak je tomu i v případě třetího obrazového segmentu (viz. Schéma č. 2). V průběhu trvání druhého i třetího obrazového segmentu stále pokračuje slovní projev moderátorů, nyní ale opět jen v asynchronním vztahu s obrazem. Tento příspěvek trval čtyřicet šest vteřin. Lokšík tvrdí, že: *„Obvyklá stopáž obrazové zprávy nepřesahuje 20-30 sekund, se zapojením nových technologií (počítačová grafika velkoformátové projekční technologie, virtuální studiové prostředí) se však objevily postupy, které umožnily rozvinout čtenou zprávu do složitějších útvarů s delší stopáží a formální pestrostí.“*⁴⁸

Vzhledem ke způsobům vizuální prezentace a vzhledem k době trvání příspěvku *Pomoc EU Ukrajině* můžeme říct, že jej Lokšíkův popis velmi dobře vystihuje. Nutno ale dodat, že jde o jev frekventovaný spíše v relaci Události. Tento typ prezentace zprávy za pomoci studiové projekce a infografiky se v *Hlavních zprávách* vyskytuje, alespoň dle mého vzorku z pěti dnů vysílání, poměrně sporadicky.

---

⁴⁸ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 96)

Opak lze říct o tzv. kraťasech, které jsou v rámci zpravodajské relace CNN Prima News každodenně pozorovatelným příspěvkem.

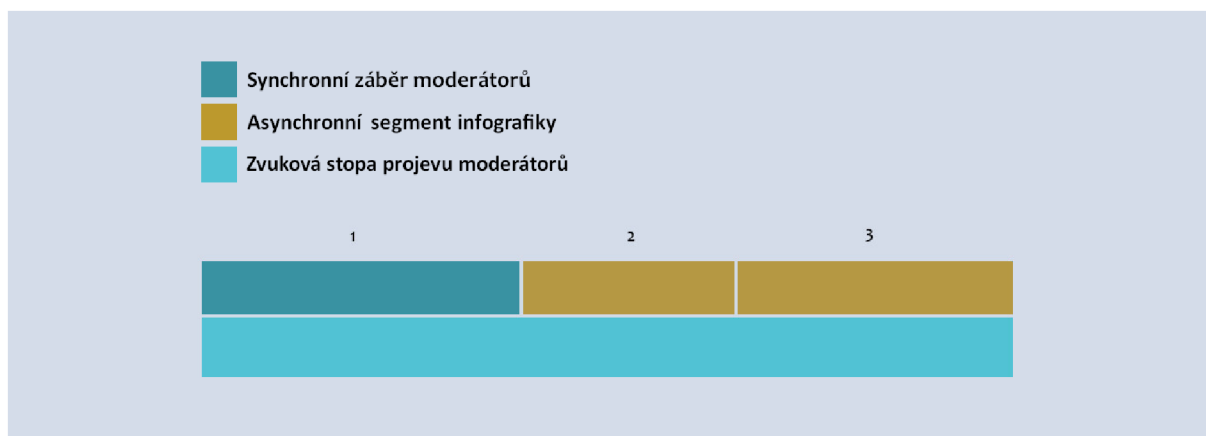

Schéma č. 2 - Struktura čtené obrazové zprávy *Pomoc EU Ukrajině*

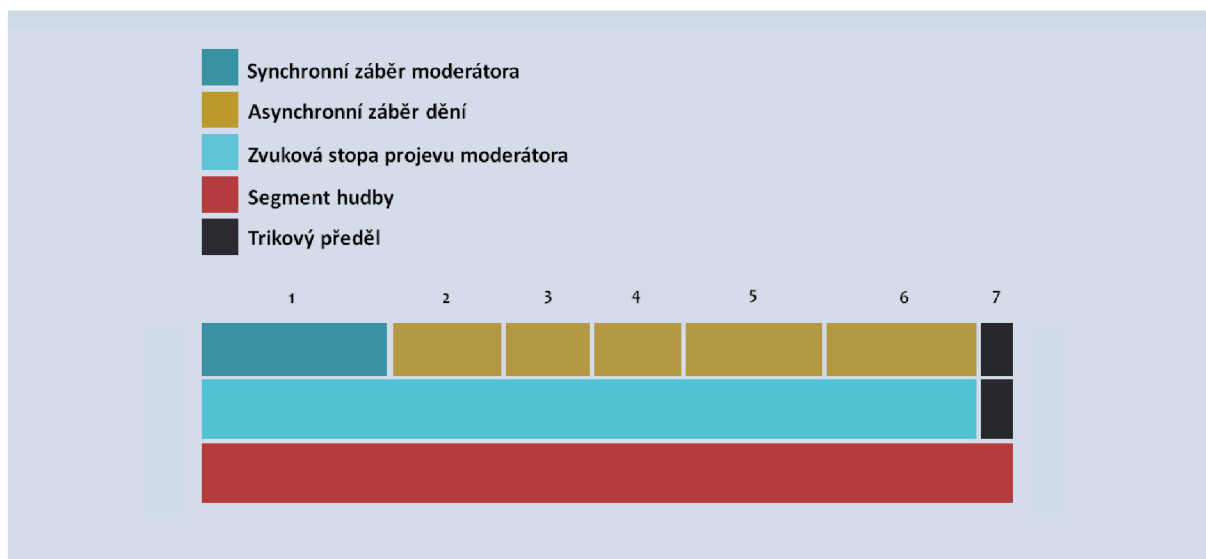
2.1.1. Modifikace čtené obrazové zprávy: „Kraťasy“

Označení „kraťasy“ vycházející z televizního zpravodajského žargonu odkazuje k velmi stručnému a rychlému způsobu prezentace základních faktů o tématu formou výkladu moderátora společně s nějakým relevantním obrazovým materiálem.⁴⁹ Tento popis by ovšem seděl i na ukázky čtené obrazové zprávy z minulé podkapitoly. „Kraťasy“, jak název v plurálu napovídá, jsou ale čtené obrazové zprávy, které se vyskytují ve dvojici ale i ve trojici či více četném počtu v rámci jednoho bloku. Mezi sebou jsou navzájem oddělené nějakým trikovým efektem.⁵⁰ V případě vysílání relace *Hlavní zprávy* je tímto efektem přechod vytvořený z rychlého „průletu“ loga relace, jenž je doplněný o zvukový „svišťivý“ efekt. Jako další rys Lokšík uvádí přítomnost syntetické hudby v pozadí, v žargonu zpravodajů přezdívané „bublák“, jenž blok po celou dobu doplňuje.⁵¹ I tento jev je ve zprávách na CNN Prima News zaznamenanatelný. Pojdme se nyní podívat na příklad takového bloku, a to třeba z vysílání ze dne 29.1.2024 v třicáté šesté minutě relace *Hlavní zprávy*.

⁴⁹ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 97)

⁵⁰ Tamtéž

⁵¹ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 97)

Schéma č. 3 - Struktura „kraťasů“ na CNN Prima News

Stejně jako v klasické čtené obrazové zprávě, i první zpráva ze zmíněného bloku „kraťasů“ začíná synchronní výpovědí moderátora na kameru. Rozdíl ale již můžeme vnímat i v této části, a to proto, že se začíná rozeznávat podkresová hudba. V této synchronní části moderátor informuje v synchronním záběru o zhoršujícím se stavu francouzského herce Alaina Delona. Po pěti vteřinách tento záběr končí a nastává část asynchronní. V té stále slyšíme moderátora, nyní jak přidává podrobnosti k tématu a v obrazové složce se střídají různé Delonovy záběry. Po celou dobu je slyšet hudba. Po dokončení výkladu moderátorem dochází k již zmíněnému trikovému předělu. Po něm následuje další krátká zpráva s velmi podobnou strukturou jako byla struktura první (viz Schéma č. 3). Takto po sobě v bloku následují tři „kraťasy“, přičemž každý z nich má dvacet až dvacet pět vteřin.

Nutno dodat, že tuto modifikaci jsem identifikoval pouze ve vzorku vysílání *Hlavních zpráv*. V něm se mi podařilo zaregistrovat zároveň jakousi příbuznou modifikaci – jakýsi jednotlivý „kraťas“. Jde o krátkou zprávu, která je celá kompletně v asynchronním vztahu vzhledem k obrazu. Není čtená ani jedním z moderátorů, hlas patří nějakému jinému pracovníkovi redakce. Její konec i začátek indikuje trikový audiovizuální efekt s logem stanice, který jej odděluje od předcházejícího a následujícího obsahu. Tato zpráva v sobě má rovněž zakomponovaný totožný

podkresový „bublák“. I tento jev je identifikovatelný pouze na stanici CNN Prima News. Rozhodl jsem se ho kategorizovat stejným způsobem jako „kraťasy“, protože má velmi podobné rysy. Druhá z modifikací čtené obrazové zprávy je ale užívána v obou relacích. Jde o tzv. rozeepsaný kárt.

2.1.2. Modifikace čtené obrazové zprávy: Rozeepsaný kárt

Rozeepsaný kárt, který Lokšík stanovuje jako druhou modifikaci čtené obrazové zprávy, je poměrně frekventovaně užívaný. Vyplývá to i ze vzorku, ve kterém jsem jej často identifikoval, zejména pak v relacích vzorku *Události*.

Rozeepsaný kárt působí velmi podobně jako čtená obrazová zpráva, ale jen do určitého „zlomového bodu“. S ním končí synchronní či asynchronní výpověď moderátora ze studia a místo toho je divákovi prezentován nějaký samostatný audiovizuální materiál, který doplňuje předcházející sdělení realizované moderátorem. Často jde například o synchronní rozhovor s respondentem nebo například o synchronní výpověď reportéra z místa tematizované události. Tento postup se dle Lokšíka používá v případech, kdy téma není z nějakého důvodu možné nebo vhodné zpracovat jako „kompletní zpravodajský produkt“, tedy formou kombinované zprávy. Přesto k tématu existují nějaké audiovizuální materiály, které jsou takto prezentovány po moderátorově výkladu.⁵² Pojďme si nyní rozeepsaný kárt demonstrovat na příkladu z vysílání relace *Události* ze dne 31.1.2024. Pro představu – jde o jeden z šesti takových příspěvků, které jsem jen v rámci této jedné relace identifikoval a jeho název je *Zásoby potravin pro nejmenší ve státních rezervoách*.

První část struktury vypadá ve své podstatě skutečně stejně jako ve standardní čtené obrazové zprávě, jakou je třeba příspěvek *Politici se setkali s farmáři* (viz. Schéma č. 1). Tuto část tvoří jeden zvukový segment – zvuková stopa výkladu moderátora. První vizuální segment je synchronní záběr jeho výkladu, druhý až pátý vizuální

---

⁵² OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 97)

segment jsou doplňující záběry dění, které jsou s výkladem ve vztahu asynchronním. S koncem páteho segmentu tento způsob prezentace tvořený výkladem s asynchronními záběry končí. Divák místo toho vidí a slyší osm sekund trvající synchronní výpověď mluvčího skladu s rezervními zásobami, čímž je příspěvek takto obohacen o novou perspektivu. Přítomnost tohoto přídatného audiovizuálního prvku je i indikátorem rozepsaného kárty a odlišuje jej od standardní čtené obrazové zprávy. Tento konkrétní způsob realizace rozepsaného kárty, tak jak ho vidíme na Schématu č. 4, ovšem není jediným možným. Lokšík hovoří o velkém počtu způsobů, jak lze k výstavbě rozepsaného kárty přistoupit.⁵³ Tuto rozličnost dobře demonstrují jiné příklady. Kárt *Letošní výstavy v Národní galerii* ze stejného vysílání relace *Události* je v první části podobně strukturovaný a na ní pak podobně navazuje synchronní rozhovor, nyní ale s kurátorkou, která hovoří o současné expozici. Po sedmi sekundách je najednou synchronní záběr její výpovědi nahrazen asynchronními záběry jednotlivých obrazů, které dobře vystihují obsahy zvukové stopy její výpovědi, jenž dál pokračuje v asynchronním vztahu. V jiných třech rozepsaných kártech ze stejného dne pak najdeme v jejich druhé části synchronní výpověď reportéra z místa spjatého s tématem příspěvku.

Druhá část kárty může být ovšem i komplexnější. Například v příspěvku *Sesuv skal* v relaci *Události* z 2.2.2024 v rámci druhé části kárty najdeme jako první tzv. gerojš, poté výstup reportéra, a nakonec ještě synchronní a asynchronní výpověď respondenta. Rozepsané kárty najdeme i ve vysílání CNN Prima News, i když rozhodně ne s takovou četností jako v *Událostech*. V rámci *Hlavních zpráv* jsem objevil trochu odlišné trendy ve výstavbě kárty. Zajímavým příkladem je třeba příspěvek *Prezident o odchodu kancléřky* z 29.1.2024. Ten se skládá ze synchronního úvodu moderátora na což navazuje zvukový segment, který je tvořen vyjádřením vyjmutým z rozhovoru v Českém rozhlasu s prezidentem Petrem Pavlem, v němž se vyjadřuje o propuštění kancléřky Vohradílkové. Tato zvuková stopa je doplněna různými

---

⁵³ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 97)

záběry kancléřky. Obraz je zároveň doplněn o grafickou složku, která indikuje, že hovoří prezident Petr Pavel.

Tato demonstrace jen několika příkladů dobře podporuje Lokšíkovo tvrzení o nesčítelném množství kombinací“ které lze v rámci rozepsaného kárty uplatnit. Přesto jde vždy bez výjimky pouze o modifikaci čtené obrazové zprávy.

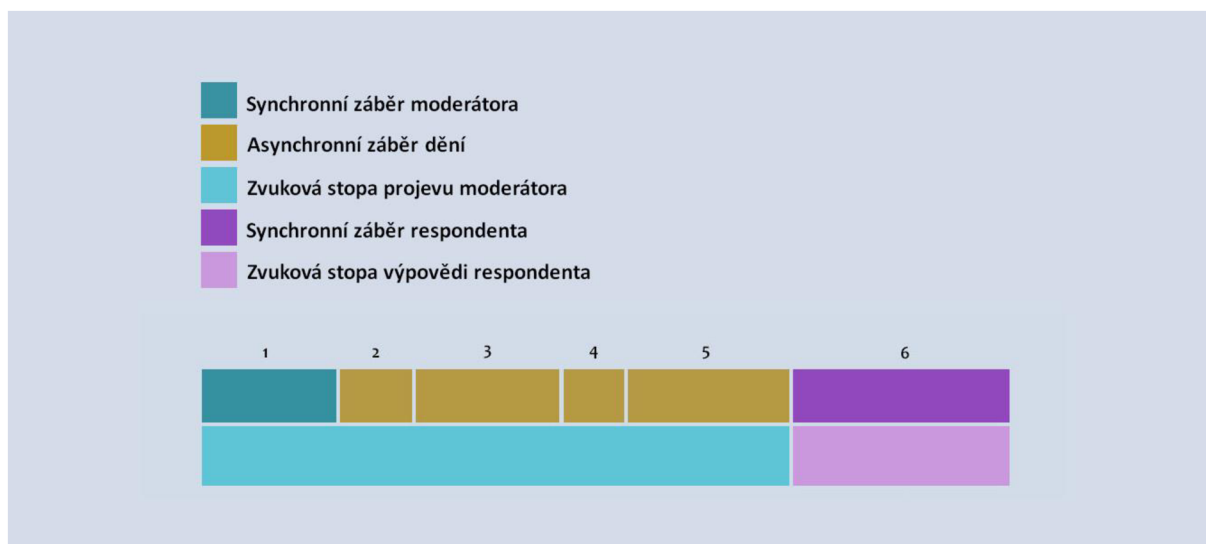

Schéma č. 4 - Struktura rozepsaného kárty Zásoby potravin pro nejmenší

2.1.3. Čtená obrazová zpráva v datech

Jak vyplývá z této kapitoly, čtená obrazová zpráva je kategorie zahrnující velké množství krátkých příspěvků zpravodajské relace. Jde o příspěvky informující pouze velmi zběžně o nějakých tématech, která z různých důvodů nemohou být zpracována rozsáhleji. Ani přesto nelze informační hodnotu, která z těchto příspěvků plyne, podceňovat, a to už vůbec ne pokud vezmeme v potaz četnost tohoto typu příspěvku v relacích obou stanic.

Ve všech pěti vysíláních relace *Události* jsem identifikoval celkem sedmdesát příspěvků, které lze označit za čtenou obrazovou zprávu. Z toho šlo o devětadvacet rozepsaných kárty a jednačtyřicet klasických obrazových zpráv strukturou podobných třem příkladům na straně 28–30. Na ČT24 jsem nenalezl žádný příspěvek, který by šlo identifikovat jako projev modifikace „kraťasy“. V průměru má čtená

obrazová zpráva v jedné relaci *Události* až čtrnáct příspěvků, které dohromady zabírají v průměru 16 % celé stopáže.

V relacích *Hlavních zpráv* jsou tato čísla výrazně menší, zato ale šlo identifikovat modifikaci čtené obrazové zprávy „kraťasy“, a to poměrně hojně. Ve všech pěti záznamech relací jsem našel pouze pět klasických čtených obrazových zpráv, osm příspěvků označitelných jako rozepsaný kárt a celkem šestnáct zpráv spadajících do kategorie „kraťasy“. Příspěvky čtené obrazové zprávy tak na základě naměřených dat zabírají v průměru 8 % jedné relace. To je o polovinu méně než v případě průměru relace *Události*.

Tabulka č. 1 - Čtená obrazová zpráva a její modifikace na ČT24⁵⁴

Relace	Počet č.o.z.	Trvání (s)	Počet r.k.	Trvání (s)
ČT24 29.1	8	242	3	120
ČT24 30.1.	8	235	5	255
ČT24 31.1	7	238	7	292
ČT24 1.2.	9	245	8	476
ČT24 2.2.	9	234	6	320
Průměr	8	239	6	293

Tabulka č. 2 - Čtená obrazová zpráva a její modifikace na CNN Prima News

Relace	Počet č.o.z.	Trvání (s)	Počet r.k.	Trvání (s)	Počet "k."	Trvání (s)
CNN 29.1	1	33	2	78	7	161
CNN 30.1.	1	17	1	28	3	75
CNN 31.1	0	-	1	71	3	75
CNN 1.2.	2	63	1	52	2	69
CNN 2.2.	1	19	3	222	1	25
Průměr	1	33	2	90	3	81

⁵⁴ č. o. z = čtená obrazová zpráva, r. k. = rozepsaný kárt, „k.“ = „kraťasy“

2.2. Živý zpravodajský rozhovor

„Ve zpravodajských relacích se uplatňuje forma informačního rozhovoru obsahující odpovědi na tři až čtyři otázky. Obvykle probíhá jako živý dialog mezi moderátorem a kompetentní, kvalifikovanou osobou, která se může k věci, problému či události vyjádřit, a to přímo ve studiu nebo pomocí přenosové techniky v terénu.“⁵⁵

Takto popisuje Lokšík rozhovor ve formě samostatného příspěvku v rámci relace. Upozorňuje, že označení „televizní zpravodajský rozhovor“ lze aplikovat v rámci televizní praxe na jakoukoli audiovizuální formu, která stojí výhradně na otázkách a odpovědích. Šlo by tak popsat například synchronní rozhovor, který se vyskytuje v jednotlivých příspěvcích a šlo by tak označit také produkt svébytných debatních a diskusních pořadů.⁵⁶ Abych se vyhnul záměnám, dovoluji bych si typ příspěvku, o kterém nyní budeme hovořit, a který Lokšík popisuje v citaci výše, nazývat jako *živý zpravodajský rozhovor*.

Za živý zpravodajský rozhovor tedy můžeme považovat příspěvek, v rámci kterého probíhá v reálném čase rozhovor mezi moderátorem ve studiu a nějakým respondentem, který je zpravidla mimo studio. Tomu moderátor pokládá otázky, na které respondent, potom co se k němu se specifickou drobnou časovou prodlevou dostanou, odpovídá. Lokšík upozorňuje, že je živý zpravodajský rozhovor ve většině případů v následnosti za příspěvkem, na který tematicky navazuje.⁵⁷ V rámci předcházejícího příspěvku je téma otevřeno, načež je v živém zpravodajském rozhovoru veden dialog s kvalifikovanou osobou, která může poskytnout nějaké relevantní informace vzhledem k dané tématice. Pro demonstraci této teze nyní uvedu některé z příkladů tohoto jevu, které šlo identifikovat ve zkoumaném vzorku.

---

⁵⁵ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 101)

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 101)

- Po příspěvku *Státní srovnávač cen potravin* následuje živý rozhovor s bývalým místopředsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. (*Hlavní zprávy*, 29.1.2024)
- Po příspěvku *Až čtyři nové jaderné bloky v ČR?* následuje rozhovor s ministrem financí Zbyňkem Stanjurou (*Hlavní zprávy*, 31.1.2024)
- Po příspěvku *Výzva otevřete České Švýcarsko* následuje rozhovor s předsedou o.p.s. České Švýcarsko Zbyňkem Linhartem (*Hlavní zprávy*, 1.2.2024)
- Po příspěvku *Rozšíření letounů F-35* následuje rozhovor s náčelníkem Generálního štábu armády České republiky (*Události*, 29.1.2024)

Takováto relevantní vazba mezi předcházejícím příspěvkem a tématem následného živého zpravodajského rozhovoru i specializací jeho účinkujícího není jen výsadou těchto čtyřech příkladů. V rámci všech zaznamenaných relací jsem identifikoval celkem jedenáct živých zpravodajských rozhovorů s externím respondentem a všem z nich předcházel příspěvek s relevantním tématem vzhledem k tématu rozhovoru a vzhledem k profesi účinkujícího.

Dalším specifikem je pak umístění živého rozhovoru v rámci struktury příspěvků relace. U čtyř z pěti relací *Události* šlo pozorovat tendenci umístit živý zpravodajský rozhovor do popředí struktury. Šlo vždy o čtvrtý příspěvek v pořadí. U čtyř z pěti relací *Hlavních zpráv* šlo sledovat to samé. Zde byl čtyřikrát živý zpravodajský rozhovor v rámci posloupnosti jako druhý až čtvrtý příspěvek.

Nyní, když máme alespoň nějakou znalost charakteristik živého zpravodajského rozhovoru vzhledem ke struktuře relace, tak bych se rád zaměřil na samotnou vnitřní strukturu tohoto typu příspěvku.

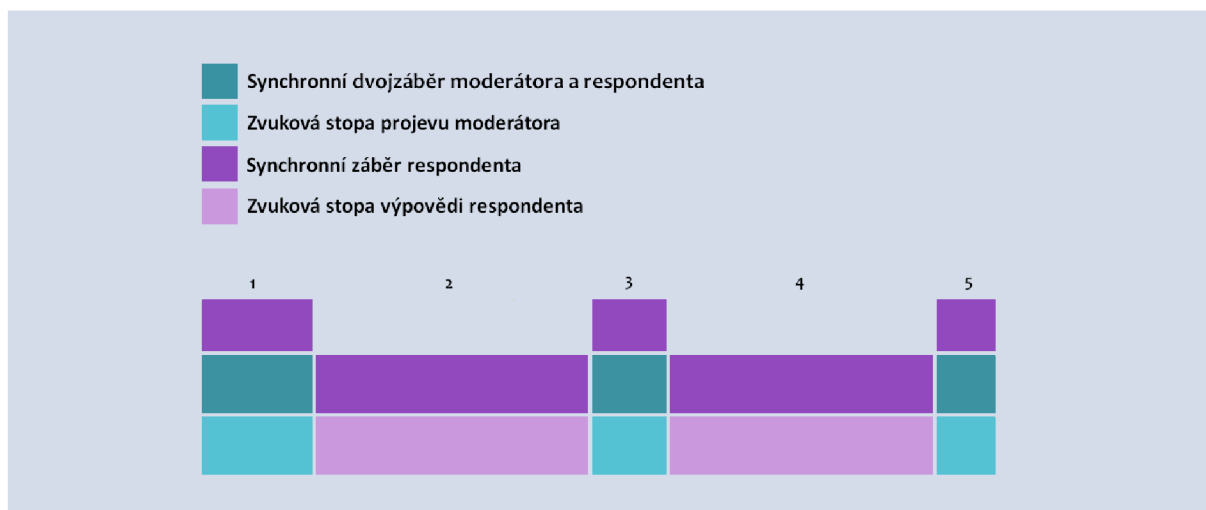

Schéma č. 5 - Struktura živého rozhovoru *Budou potraviny dál zlevňovat?*

Podobu struktury živého zpravodajského rozhovoru s externím respondentem se pokusím demonstrovat na konkrétním příkladu, který můžeme vidět na Schématu č. 5. Jde o příspěvek *Budou potraviny dál zlevňovat?*, který jsem zaznamenal v relaci *Hlavní zprávy* ze dne 31.1.2024, a který v této podobě bezprostředně navazuje na konec stejnojmenného předcházejícího příspěvku.

V prvním vizuálním segmentu divák vidí na modrém pozadí dvě na střed zarovnaná obrazová okna vedle sebe, přičemž v levém z nich je moderátor, který synchronní výpovědí uvádí příspěvek, vítá respondenta a pokládá první otázku. Tím po dvaceti dvou vteřinách končí první obrazový segment. V rámci druhého segmentu už obraz přešel na respondenta, který potom, co k němu s prodlevou otázka došla, začíná synchronní výpověď na kameru. V rámci tohoto obrazového segmentu ještě navíc divák vidí v dolní části grafickou lištu, na které je uvedeno jméno (Helena Kovanová) a funkce respondenta (mluvčí Potravinářské komory ČR). Po zodpovězení otázky druhý synchronní segment končí a nastává třetí. V něm vidíme to samé, co v prvním – dvě okna s moderátorem a respondentem, přičemž moderátor v této části pokládá svou další otázku. Čtvrtý komponent pak zprostředkovává opět respondentovu synchronní výpověď a opět je využita celá velikost obrazového okna záběru. Poslední obrazový a zvukový komponent má stejnou podobu jako první

a třetí, nyní ale slouží k ukončení rozhovoru mezi respondentem a moderátorem, tedy k rozloučení a poděkování.

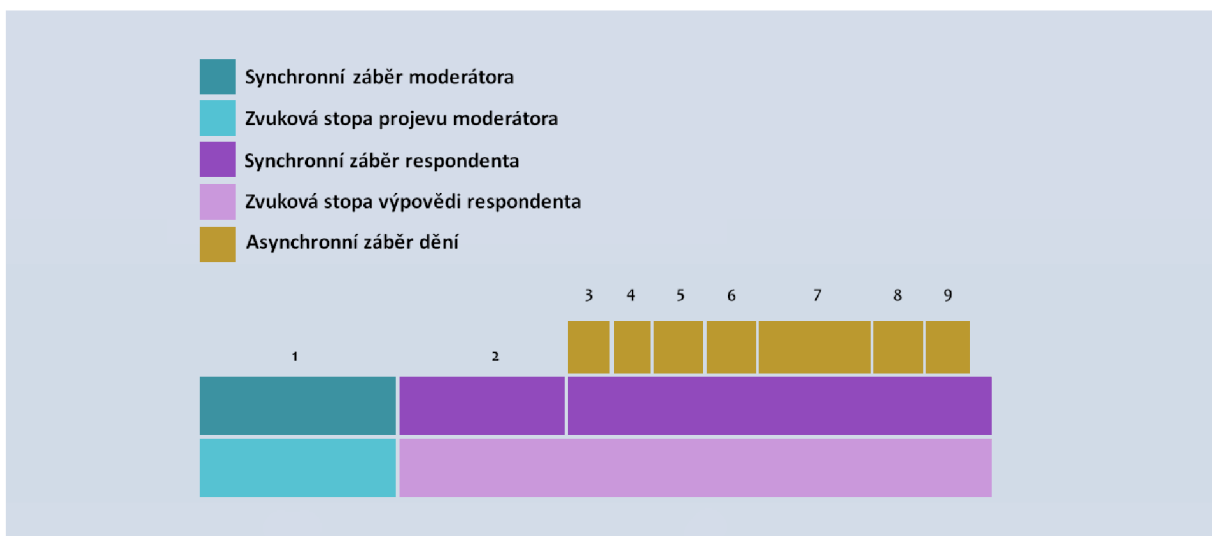
Tato struktura je vlastní oběma stanicím. Jediná variace, kterou jsem zaznamenal, je taková, kdy je úvod rozhovoru zprostředkován pouze moderátorem ze studia a až poté je možné vidět rozhraní dvou oken s moderátorem a respondentem. Druhou odchylkou pak může být samostatný záběr respondenta „na celou obrazovku“ na konci rozhovoru, kdy má respondent prostor se rozloučit. Tím je pak příspěvek ukončen. Tyto variace jsou ale jen drobnou formální odchylkou, které dle mého názoru není nutno přikládat velký význam. Jednotlivé případy rozhovorů se liší zejména počtem vstupů ze strany moderátora. Pro tyto vstupy je vždy specifické již zmíněné rozhraní dvou oken, kdy divák vidí jak tazajícího se moderátora, tak naslouchajícího respondenta. V případě jednotlivých jedenácti rozhovorů s externím respondentem jsem napočítal minimálně dva a maximálně pět takových vstupů. Od toho se i přímo úměrně odvíjela stopáž rozhovorů. Nejkratší z nich měla sto čtyřicet tři sekund, nejdelší pak dvě stě šedesát sedm sekund.

2.2.1. Živý zpravodajský rozhovor s reportérem

Živé rozhovory s externím respondentem ovšem nejsou jedinými svého druhu. V relacích poměrně hojně najdeme i živé rozhovory mezi moderátorem ve studiu a reportérem v terénu. Vztah tohoto typu rozhovorů ke struktuře relace je odlišný – nejsou umísťovány do její přední části. Do jisté míry je i odlišná vnitřní struktura těchto rozhovorů, a proto jsem se rozhodl o nich pojednávat odděleně.

První se zaměříme na jejich vztah k ostatním příspěvkům. U rozhovorů s externími respondenty jsem našel ve všech případech tematickou závislost na předchozí příspěvek. O nějaké pravidelnosti ale v tomto případě hovořit nemůžeme. Z celkového množství šestnácti živých zpravodajských rozhovorů s reportérem v terénu, které šlo celkem ve vzorcích obou stanic identifikovat, byly pouze čtyři z nich v tematické návaznosti na předcházející příspěvek.

Co se vnitřní struktury příspěvků živých rozhovorů s reportéry týče, i zde můžeme najít odlišnosti od živého rozhovoru s externím respondentem. Nejvýraznější je nižší množství vstupů moderátora ze studia. Ten položí zpravidla pouze jednu otázku, na kterou pak reportér v terénu obsáhle odpovídá. Tato výpověď bývá navíc obohacena o obrazové materiály, které může divák sledovat simultánně s živou synchronní reportérovou výpovědí. Pro lepší pochopení objasním tyto projevy opět na konkrétním příkladu, a to na příspěvku *Další výskyt ptačí chřipky* z vysílání *Událostí* ze dne 2.2.2024.

Schéma č. 6 - Struktura živého zpravodajského rozhovoru Další výskyt ptačí chřipky

První část tohoto příspěvku tvoří synchronní záběr moderátora uvádějícího živý rozhovor. Již v průběhu této části můžeme od určité chvíle vidět v pozadí studia projekci živého obrazu respondenta, se kterým bude brzy zahájen rozhovor. Ještě, než k tomu dojde, se ale moderátor symbolicky otočí směrem k promítanému živému obrazu za ním a položí reportérovi otázku. Poté dochází ke změně obrazového i zvukového segmentu, a divák na celé velikosti obrazového okna vidí se zvukem synchronní záběr výpovědi reportéra. Ta je obsáhlá a předem připravená. Reportér neodpovídá pouze na moderátorem položenou otázku, ale rozsáhleji popisuje okolnosti z místa dění. Aby toto obsáhlé sdělení bylo i divácky atraktivní, je k živému obrazu posléze přidán relevantní obrazový materiál související s tématem. Tento jev

demonstruje Schéma č. 6. Po osmnácti vteřinách reportérovy synchronní výpovědi na kameru dojde ke změně druhého vizuálního segmentu, načež divák vidí třetí vizuální segment, který tvoří obraz rozdělený do dvou oken. V levém z nich vidí výřez reportérovy synchronní výpovědi a v pravém okně vidí doplňující obrazový materiál, který se postupně mění.

Tato výše popsaná trojfázová struktura se zdá být ve vysílání *Událostí* velmi běžná. Jde o tři fáze – úvod ze studia, synchronní výpověď reportéra, a nakonec pokračující synchronní výpověď doplněná o ilustrační záběry nebo o záběry z místa dění, odkud se reportér hlásí. Takovou struktura se mi v rámci vzorku *Událostí* podařilo identifikovat celkem v desíti z dvanácti příspěvků tohoto typu. Ve zbylých dvou příspěvcích jsem našel jen relativně drobnou odchylku v tom, že doplňující materiál byl ve třetí fázi rozšířen na celou velikost obrazu, a proto reportér přestal být vidět a jeho živý výklad byl pouze v asynchronním vztahu s obrazem, nikoliv v synchronním.

Události vykazovaly na základě zkoumaného vzorku menší počet živých rozhovorů s externími respondenty (4), ale naopak větší počet těchto rozhovorů s vlastními reportéry (12). Opak této situace panuje ve vzorku vysílání *Hlavních zpráv* – zde jsem zaznamenal zvýšený počet rozhovorů s externími respondenty (7) ale naopak nízký počet rozhovorů s reportéry (4). A zatímco v relacích *Událostí* byla u rozhovorů s reportéry zaznamatelná nějaká pravidelně uplatňovaná formální struktura, z vysílání *Hlavních zpráv* to tak jasné není. V rámci čtyřech živých rozhovorů s reportéry jsou patrné tři různé typy struktur. V jednom z nich je uplatněn stejný postup jako v desíti rozhovorech ze vzorku *Událostí*, kdy v rámci třetí fáze vidíme v části obrazu synchronní výpověď reportéra a ve druhé doplňující obrazové materiály. Ve dvou z nich byl pak v průběhu rozhovoru živý záznam reportéra úplně zaměněn za relevantní obrazový materiál „přes celou obrazovku“ a jeho výpověď tak přešla do asynchronního vztahu. V čtvrtém z nich byl vidět po celou dobu trvání rozhovoru ničím nedoplněný reportérův synchronní výstup na kameru.

O nějakém ustáleně uplatňovaném strukturování těchto rozhovorů zde proto mluvit nemůžeme. Stejně jako v případě *Události* je ale i tady patrný rozdíl od živých rozhovorů s externím respondentem – moderátor ze studia figuruje i v těchto příspěvcích vždy pouze na začátku, kdy rozhovor uvede a položí pouze jednu otázku, na kterou od reportéra dostává komplexní a obsáhlou odpověď.

2.2.2. Živý zpravodajský rozhovor v datech

Živý zpravodajský rozhovor s externím respondentem je dle zkoumaného vzorku rozhodně častější v *Hlavních zprávách*. V průměru tento typ příspěvku trvá 337 sekund na jednu relaci, což odpovídá čtrnácti procentům celé relace. Tato čísla jsou u vzorku relace *Události* nižší. Šlo v něm zaznamenat pouze čtyři příspěvky tohoto typu oproti sedmi ve vzorku *Hlavních zpráv*. Rozhovor s externím respondentem tak tvoří v průměru jen 6 % průměrné hlavní zpravodajské relace ČT24. Co můžeme říct o všech rozhovorech s externími respondenty na obou stanicích je to, že tento příspěvek vždy tematicky navazuje na jemu předcházející.

Ve vzorku relací *Události* ale můžeme najít větší množství rozhovorů s reportérem v terénu. V průměru jde o dva takové rozhovory na jednu relaci a o 7 % její celkové stopáže. I přes vyšší četnost je tento podíl podobný s podílem *Hlavních zpráv*, kde tvoří stejný typ příspěvku 6 % celkové stopáže. Musíme ale přihlídnout k tomu, že celková stopáž relace *Události*, je v průměru o třináct minut delší.

Tabulka č. 3 - Živý zpravodajský rozhovor na ČT24 v datech

Relace	S externím respondentem	Trvání (s)	S reportérem	Trvání (s)
ČT24 29.1	1	205	1	69
ČT24 30.1.	1	139	2	175
ČT24 31.1	1	230	2	192
ČT24 1.2.	0	-	3	325
ČT24 2.2.	1	177	4	374
Průměr	1	188	2	227

Tabulka č. 4 - Živý zpravodajský rozhovor na CNN Prima News v datech

Relace	S externím respondentem	Trvání (s)	S reportérem	Trvání (s)
CNN 29.1	1	151	0	-
CNN 30.1.	0	-	2	216
CNN 31.1	2	405	1	105
CNN 1.2.	2	455	1	144
CNN 2.2.	2	339	0	-
Průměr	1	337	1	155

2.3. Ostatní obsahy zpravodajské relace

V této části textu se zabývám všemi ostatními pasážemi relace, které nelze označit za příspěvky a které nemají dominantní zpravodajskou informační funkci. Tyjsem v průběhu práce se vzorkem řadil do kategorie „ostatní“, kam jsem řadil všechny typy obsahů, které uvádím v následující části textu.

Znělka

Jde o audiovizuální počítačově vytvořenou trikovou grafiku, která v sobě má zakomponovaný název relace. Znělka má se svou specifickou grafickou podobou a specifickým auditivním projevem zejména identifikační funkci dané zpravodajské relace.⁵⁸

Moderátorské formální akty ve studiu

Jde o pasáže s funkcí jednostranné komunikace moderátorů s diváky sledujícími relaci. Tyto akty probíhají prostřednictvím synchronních záběrů moderátorů ve studiu. V úvodní pasáži plní funkci uvítací a představovací. V závěrečné pasáži se pak moderátoři loučí s publikem a pořad tím uzavírají.

⁵⁸ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČTI, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 20)

Headlines

Headlines jsou v podstatě upoutávky na ty nejzajímavější příspěvky, které budou v rámci nadcházející části relace prezentovány.⁵⁹ Sestávají z krátkých verbalizovaných pojednání o tématech, jimiž se příspěvky zabývají. To je doplněno o relevantní obrazové materiály, titulky příspěvků a zároveň o hudební podkres specifický pro danou stanici. Tyto jednotlivé úvody jsou od sebe odděleny trikovým audiovizuálním efektem, ve kterém je zakomponované logo stanice. Kombinace znělky, headlines a moderátorského formálního aktu je základ pro úvodní pasáž každé relace na obou stanicích. Nutno dodat, že headlines se vyskytují i uprostřed pořadu⁶⁰, a to sice v trochu odlišné formě, ale s úplně stejnou funkcí – odhalit nějaké nadcházející zajímavé příspěvky a upoutat tím znovu divákův zájem.

Předěly

Předěly jsou krátké audiovizuální trikové přechody, na kterých je viditelné logo nebo nějaké jiné motivy charakteristické pro stanici. Příležitostně se užívají k tomu, aby od sebe oddělily jednotlivé příspěvky.⁶¹ Jejich trvání nepřesahuje pár jednotek sekund. Mají zejména orientační funkci.

Upoutávky na jiné pořady a obsahy

Hlavní zpravodajské relace mají vysokou sledovanost, a proto je velmi efektivní zakomponovat do relací krátké pasáže s funkcí přesvědčit diváka ke sledování jiných pořadů, které stanice nabízí, případně vybízející k návštěvě webu dané stanice. Tyto upoutávky mohou mít buď podobu samostatného audiovizuálního celku nebo může jít o s obrazem synchronní či asynchronní sdělení zprostředkované moderátorem. V případě vysílání *Událostí* jde například o upoutávky na debaty z pořadu *Události*,

---

⁵⁹ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČTI, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 24)

⁶⁰ Tamtéž

⁶¹ Tamtéž (str. 22)

komentáře a na reportáže z pořadu *Reportéři ČT*. Jde také o pozvánku na pořad *Branky, body, vteřiny*, která je vždy na konci relace prezentována synchronní výpovědí na kameru moderátorem tohoto pořadu.

Ve vysílání *Hlavních zpráv* najdeme upoutávky na mnohem větší množství pořadů. Nutno dodat, že tyto upoutávky mají mnohem častěji formu vlastního komplexního audiovizuálního celku a mají více reklamní ráz než v případě upoutávek v relaci *Události*, kde diváka ke sledování pořadu zve většinou sám moderátor. Takové výrazné upoutávky zvou například ke sledování pořadu *360° Pavlína Wolfové a Michala Půra*, na pořad *Svět financí, Dobré ráno* či na debatní pořad *Partie Terezie Tománkové*. I na konci relace je přítomna pozvánka na navazující pořad – v tomto případě v synchronním záběru diváky oslovuje moderátor *Krimi zpráv*.

2.3.1. Ostatní obsahy zpravodajské relace v datech

Pokud sečteme všechny tyto výše popsané prvky zakomponované v každé relaci, můžeme opět odvodit jejich průměrnou dobu trvání. Pro relaci *Události* tato doba vychází na sto osmdesát čtyři sekund, tedy v průměru 6 % jedné relace (viz. Tabulka č. 5). Vlivem častější přítomnosti audiovizuálně samostatných upoutávek na větší množství jiných pořadů, které stanice CNN Prima News ve svých relacích nabízí, je její průměr o téměř minutu delší – má sto osmdesát čtyři vteřin. To znamená 10 % průměrného trvání celé relace, takže téměř dvakrát tak velký podíl než v případě vzorku *Události* (viz. Tabulka č. 6).

Tabulka č. 5 - Ostatní obsahy zpravodajské relace na ČT24 v datech

Relace	Trvání ostatních obsahů (s)	Z toho trvání upoutávek (s)
ČT24 29.1	215	75
ČT24 30.1.	177	51
ČT24 31.1	183	62
ČT24 1.2.	171	68
ČT24 2.2.	174	66
Průměr	184	64

Tabulka č. 6 - Ostatní obsahy zpravodajské relace na CNN Prima News v datech

Relace	Trvání ostatních obsahů (s)	Z toho trvání upoutávek (s)
CNN 29.1	217	121
CNN 30.1.	206	127
CNN 31.1	256	173
CNN 1.2.	256	98
CNN 2.2.	272	182
Průměr	241	140

2.4. Zpravodajská relace v datech

Po seznámení se s jednotlivými typy příspěvků a s ostatními obsahy obou zpravodajských relací a s četností jejich výskytu v rámci zkoumaného vzorku začínáme mít i představu o tom, z čeho sestává průměrná zpravodajská relace *Události* a *Hlavní zprávy*.

Kategorie čtená obrazová zpráva, do které řadíme čtenou obrazovou zprávu, rozepsaný kárt a „kraťasy“ zabírá v případě relace *Události*, která má v průměru 54 minut (3240 sekund), 16 % této (průměrné) celkové stopáže. V případě relace *Hlavní zprávy*, jejíž stopáž je v průměru necelých 41 minut (2435 sekund), je tato hodnota nižší. Souhrnná kategorie čtené obrazové zprávy zde zabírá pouhých 8 %, tedy o polovinu méně. V hlavní relaci CNN Prima News tak můžeme sledovat nižší četnost uplatnění krátkých zpravodajských formátů, zato však o něco širší spektrum

jejich druhů – nezapomeňme na poměrně četný výskyt modifikace „kraťasy“, které jsou v *Událostech* absenční.

U relace *Hlavní zprávy* ale naopak můžeme vidět vyšší průměrný podíl dlouhých rozhovorových formátů na bázi živého přenosu. Živý rozhovor s externím respondentem tvoří průměrně až 14 % této relace, přičemž ty samé příspěvky tvoří v průměru jen 6% relace *Události*. Vidíme tak větší tendenci k uplatňování přímých rozhovorů s respondenty v reálném čase, které někdy přerůstají na úroveň debaty, což může být divácky velmi atraktivní. Naproti tomu *Události* uplatňují živý rozhovor zejména na získání aktuálních informací od reportéra v terénu, což je naopak minoritní způsob uplatnění živého přenosu v případě *Hlavních zpráv*.

Důležitou je množina „Ostatní obsahy“, do které spadají všechny komponenty s identifikační a orientační funkcí, formální projevy moderátorů a také upoutávky na jiné pořady stanice. Konkrétně upoutávek, které jsou často v podobě samostatných audiovizuálních celků, je v relaci *Hlavní zprávy* mnohem více, a to přispívá k tomu, že tato množina zabírá v průměru celou jednu desetinu celkové stopáže. Na ČT24 je tato hodnota o něco nižší (6 %). Pokud všechny zmíněné průměrné podíly sečteme, dostaneme v případě vzorku *Událostí* hodnotu 35 % a v případě vzorku *Hlavních zpráv* hodnotu 38 % (viz. Tabulka č. 7). V této fázi můžeme dopočítat průměrný podíl, který připadá na kombinovanou zprávu, protože to je poslední typ příspěvku, na který jsme se zatím nezaměřili. Můžeme tedy říct, že kombinovaná zpráva zabírá v průměru 65% celkové stopáže relace *Události* a 62% celkové stopáže relace *Hlavní zprávy*. Na tento typ příspěvku, protože je hlavním předmětem této práce, se zaměříme samostatně v následující kapitole.

Tabulka č. 7 - Zpravodajská relace v datech ⁶²

	ČT24		CNN Prima News	
	Trvání (s)	Podíl relace (%)	Trvání (s)	Podíl relace (%)
Celá relace	3240	100	2435	100
Klasické čtené obrazové zprávy	239	7	33	1
Rozepsané kárty	293	9	90	4
"Kraťasy"	0	0	81	3
Živé rozhovory s respondentem	188	6	337	14
Živé rozhovory s reportérem	227	7	155	6
Ostatní prvky	184	6	241	10
Zbytek (kombinované zprávy)	2109	65	1498	62

⁶² V případě hodnot ve sloupci „Trvání“ jde vždy o průměr doby trvání všech příspěvků dané množiny ve všech pěti relacích. (Kromě hodnoty „Celá relace“, zde jde o průměr trvání vycházející ze stopáže všech pěti relací.

3 Kombinovaná zpráva

Kombinovaná zpráva je ze všech zmíněných typů příspěvků strukturou a obsahem nejkompexnější. Jde o nejčastěji se vyskytující, po živém rozhovoru i průměrně nejdéle trvající typ příspěvku, který nese i největší informační podíl celé relace.

I kombinovaná zpráva je jako ostatní příspěvky odkázána na moderátora ve studiu, který svou synchronní výpověď na kameru provede tzv. *introducing*, během kterého uvede diváka do tématu kombinované zprávy – zasadí toto téma do kontextu a stanoví primární interpretační rámec.⁶³ Po ukončení tohoto výkladu je „studiová část“ kombinované zprávy ukončena a je vystřídána její hlavní částí – až několikaminutovým logicky uspořádaným celkem uplatňujícím širokou škálu výrazových prostředků. Mezi tyto pro kombinovanou zprávu signifikantní výrazové prostředky Lokšík uvádí sekvence v asynchronním vztahu s osobně namluveným informačním textem (tedy komentář), synchronní výpovědi respondentů, silné ruchové detaily, infografiku a synchronní výstupy reportéra.⁶⁴

3.1. Kárt prostý a reportážní zpráva

Nechci opomenout, že Martin Lokšík ještě dále kombinovanou zprávu rozlišuje na její dva různé projevy – prostý kárt a reportážní zprávu.

Pro kárt prostý uvádí jako specifické, že je užíván zejména pro pokrytí ekonomických a politických témat a parlamentního zpravodajství. Vyznačuje se výraznou nasyceností informacemi, které jsou divákovi distribuovány zejména asynchronními sekvencemi komentáře a výpověďmi kompetentních osob. Dá se říct,

---

⁶³ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT1, Nova, Prima*. Online, Bakalářská práce, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 22)

⁶⁴ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 98)

že informace v kárty plynou spíše ze zvukové složky než z obrazové, jejíž funkce je zde spíše ilustrační.⁶⁵

Druhým ze subtypů kombinované zprávy je podle Lokšíka reportážní zpráva, kterou považuje za „nejdokonalejší žánrovou formu televizního zpravodajství, která neadekvátněji vystihuje přirozenou povahu televizního zobrazování a nejefektivněji využívá bohatosti jeho audiovizuálního jazyka“.⁶⁶ U toho typu vyzdvihuje osobní svědectví reportéra, kterého divák vnímá jako přímo participujícího v místě dění tematizované události. Jako další prvky stanovuje objevnou kameru, obrazové detaily a bezprostřední zachycení atmosféry v místě dění. O reportážní zprávě také píše, že „[...] střídá faktickou rovinu komentáře s emocionálním vyzněním zaznamenaných autentických výpovědí účastníků události nebo reálných ruchů a zvuků skutečnosti.“⁶⁷

V této práci se v rámci fáze výběru vzorku neuchýlím k dělení na reportážní zprávu a prostý kárt, které Lokšík navrhuje. Mým záměrem je pracovat s nadkategorií těchto dvou typů, tedy se všemi příspěvky, které lze označit termínem kombinovaná zpráva. Do této množiny spadá každý příspěvek, o kterém lze tvrdit, že jde o reportérem vytvořený samostatný celek tlumočící divákovi zmíněnými audiovizuálními výrazovými prostředky nějaký obsah.⁶⁸ Indikátorem všech těchto příspěvků je mimo specifickou délku stopáže a komplexní strukturu také i ohlášení autora či autorů celku, tedy jakýsi auditivní podpis reportéra či reportérů na konci příspěvku. K rozhodnutí analyzovat množinu kombinovaných zpráv mě přimělo zejména to, že charakteristiky obou subtypů jsou příliš nekonkrétní a bylo by proto zcestné předem dělit příspěvky do dvou skupin.

---

⁶⁵ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 98)

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ Tamtéž

⁶⁸ Tamtéž

4 Metodologie

Cílem této práce je odhalit struktury výrazových prostředků tvořících kombinované zprávy přítomné ve zkoumaném vzorku, a zjistit tím, jak je v současné době kombinovaná zpráva komponována a jaké jsou její signifikantní vlastnosti – a to jak na obecné úrovni, tedy platné pro celý zkoumaný vzorek, tak i na konkrétní úrovni, tedy platné pouze pro jednu ze zkoumaných relací. Pokusím se tak najít odpověď na hlavní výzkumnou otázku:

„Jaké jsou struktury kombinovaných zpráv ve zpravodajských relacích stanic ČT24 a CNN Prima NEWS?“

K dosažení těchto cílů jsem zvolil metodu měření. Ta se hojně používá v přírodních vědách, kde umožňuje získat nějakou objektivní, „epistemicky ostrou“ informaci v podobě číselné hodnoty. Samotná číselná hodnota sama o sobě odkazuje k nějakému množství, může ale odkazovat i k příslušné měřicí jednotce, například k měřicí jednotce teploty nebo hmotnosti. Tím lze získat jasné a exaktní vyjádření o vlastnosti jevu, které je opakem nějakého kvalitativního popisu jako „studený“ nebo „lehký“. Měření je ideální pro kvantitativní sběr dat. Díky datům lze jevy hromadně vyhodnocovat či srovnávat, a to díky jednotnému měřítku, které poskytuje měřicí jednotka.⁶⁹ Tou je pro potřeby této práce jednotka času – sekunda. Měřeným jevem je pak obrazová a zvuková složka kombinovaných zpráv a její jednotlivé segmenty.

Během trvání kombinované zprávy si totiž můžeme všimnout viditelných proměn v obrazu i ve zvuku, které vždy signalizují konec předcházejícího obrazové či zvukového segmentu a začátek nového. Tyto proměny, označované odborněji za stříhy, nejsou ve zpravodajství žádným sofistikovaným způsobem skryté, a proto snadno prokazatelné. Každému neznevýhodněnému divákovi, pokud se na ně vědomě zaměří, se jeví stejně. Proto mluvíme o objektivních projevech díla neboli

---

⁶⁹ OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-4200-0. (str. 38)

o „manifestovaném obsahu“, tedy o „zjevných, smyslově vnímatelných charakteristikách sdělení“.⁷⁰

U každé kombinované zprávy tak můžeme zaprvé změřit trvání obrazové a zvukové stopy, tedy celkovou stopáž. Dále měříme trvání jednotlivých obrazových segmentů, tedy čas mezi obrazovou proměnou a obrazovou proměnou, která po ní následuje. Tímto způsobem lze naměřit trvání jednotlivých segmentů, které tvoří celou obrazovou složku příspěvku. Počet těchto segmentů je vždy o jedna větší než počet proměn. Podobně postupujeme i u měření zvukových segmentů. Zde rovněž měříme čas mezi zvukovou proměnou a zvukovou proměnou, která po ní následuje jako další. Takto naměříme trvání jednotlivých segmentů, které tvoří zvukovou složku. I zde je počet těchto segmentů o jedna větší než počet všech proměn (viz. Schéma č. 7).

Schéma č. 7 - Kombinovaná zpráva jako struktura obrazových a zvukových segmentů

Uplatněním tohoto přístupu jsem získal hodnotu trvání o každém obrazovém a zvukovém segmentu ve všech kombinovaných zprávách. Tato naměřená data jsou už dostačující k utváření nějakých tvrzení o zkoumaných kombinovaných zprávách. Můžeme například určit, jaká je průměrná stopáž příspěvku nebo jaká je jeho nejkratší a nejdelší naměřená stopáž. Můžu určit jaké je průměrné množství obrazových segmentů na jednu zprávu a jaké je průměrné množství zvukových segmentů na jednu zprávu. Dále také jaké bylo nejmenší množství segmentů v jedné kombinované zprávě

⁷⁰ JIRÁK, Jan a KÖPPOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3. (str. 282–283)

a jaké největší a jaká je průměrná stopáž obrazového či zvukového segmentu. Pokud bych ale zůstal jen na vyhodnocování těchto dat, potenciál této práce by zůstal nevyužitý.

Díky teoretické znalosti standardizovaných typů obsahů, které se ve zpravodajství opakovaně ve své ustálené formě vyskytují (viz podkapitoly 1.3. Uplatnění synchronního vztahu obrazu a zvuku a 1.4. Uplatnění asynchronního vztahu obrazu a zvuku), můžeme jednotlivé segmenty obrazové a zvukové složky rozdělit na základě jejich vlastností na jednotlivé komponenty. Toto dělení lze zaštitit metodickým a opakovatelným způsobem, a to prostřednictvím klasifikační analýzy a metody klasifikačního binárního stromu (viz. schéma č. 8).

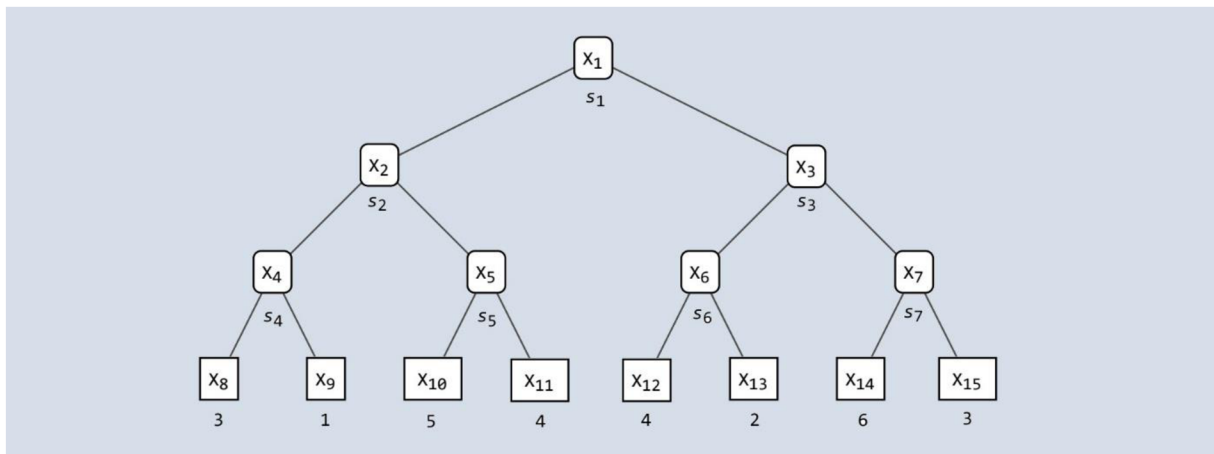

Schéma č. 8 - Ukázka klasifikačního binárního stromu ⁷¹

Tato metoda umožňuje objekty ze zkoumané množiny zařadit do různých tříd na základě jejich vlastností. Klasifikační strom je vždy navržen tak, aby odpovídal účelům daného výzkumu. Sestává ze specifického uspořádání uzlů se specifickými dělicími pravidly.⁷² Pro každý uzel výzkumník určí nějakou proměnnou, podle které

⁷¹ Struktura stromu [schéma]. In: DVOŘÁK, Martin. *Bayesovské klasifikační a regresní stromy*. Online, Bakalářská práce, vedoucí prof. RNDr. Jaromír Antoch, CSc. Praha: Katedra pravděpodobnosti a matematické statistiky, Univerzita Karlova, 2023. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/185015>. [cit. 2024-05-08].

⁷² ZHÁNĚL, Jiří. *Aplikace výzkumných metod v kinantropologii: monografie*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6792-9. (Kapitola *Možnosti klasifikačních metod*)

je každý zkoumaný objekt přiřazen vždy do jedné ze dvou disjunkčních podmnožin.⁷³ Tato podmnožina může být buďto koncová, a v takovém případě jsou její objekty vyhodnoceny jako komponenty dané třídy, nebo nekoncová, a tehdy je podmnožina posunuta k jinému uzlu, kde je znovu dělena podle jiné proměnné.

Takovéto klasifikační binární stromy jsem navrhnul pro potřeby tohoto výzkumu, a tedy pro klasifikaci množiny obrazových segmentů a pro klasifikaci množiny zvukových segmentů (viz. Příloha č. 1 a č. 2). Jejich uplatněním se mi podařilo segmenty obou množin rozdělit do několika kategorií.

Komponenty zvukové složky:

- Hlas komentáře
- Hlas infografiky
- Hlas moderátora
- Hlas reportéra
- Hlas respondenta
- Hlas respondenta (distanční rozhovor)
- Hlas respondenta (rozhovor z jiného pořadu)
- Ruch dění

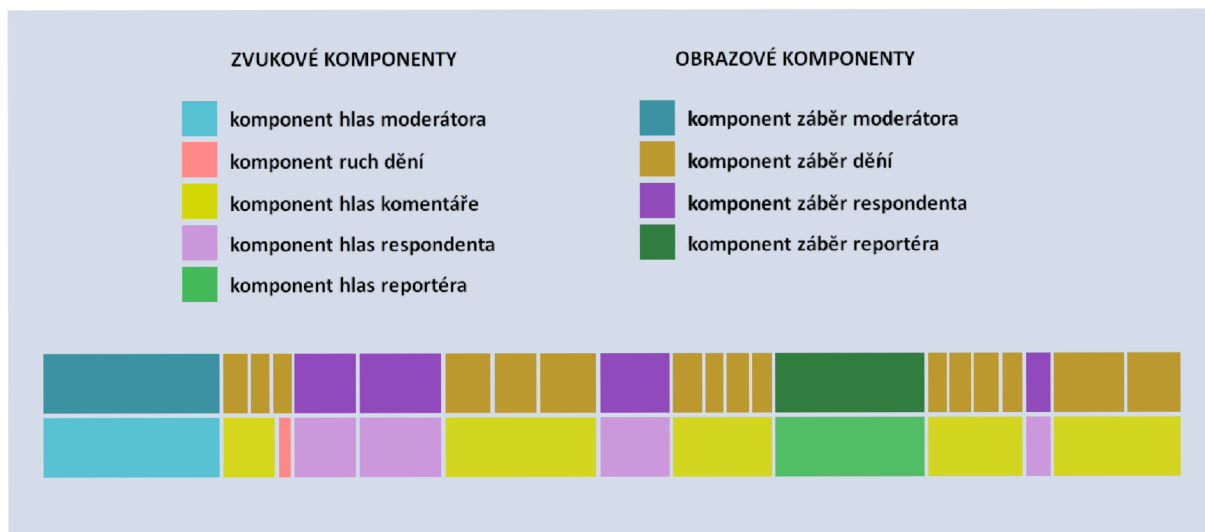
Komponenty obrazové složky:

- Záběr moderátora
- Záběr reportéra
- Záběr respondenta
- Záběr dění
- Infografika

---

⁷³ DVOŘÁK, Martin. Bayesovské klasifikační a regresní stromy. Online, Bakalářská práce, vedoucí prof. RNDr. Jaromír Antoch, CSc. Praha: Katedra pravděpodobnosti a matematické statistiky, Univerzita Karlova, 2023. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/185015>. [cit. 2024-05-08].

Uplatněním tohoto postupu je struktura neurčitých obrazových a zvukových segmentů každé kombinované zprávy specifikována na strukturu konkrétních komponentů (viz. Schéma č. 9).

Schéma č. 9 - Kombinovaná zpráva jako struktura komponentů

5 Výsledky výzkumu kombinovaných zpráv

5.1. Výzkum metodou měření

Výstupem metody měření aplikované na množinu kombinovaných zpráv je přiřazení odpovídajících hodnot v jednotkách sekund označujících dobu trvání, a to jednak k jednotlivým kombinovaným zprávám, jednak i k dílčím obrazovým a zvukovým segmentům, které kombinovanou zprávu utvářejí. V rámci této fáze výzkumu můžeme provádět i zjišťování množství – například množství kombinovaných zpráv v každé relaci, ale také množství jednotlivých segmentů v jedné kombinované zprávě. V následující části textu demonstruji teze vypovídající o vzorku na základě naměřených a spočítaných hodnot.

Události

- Ve vzorku se vyskytuje 52 kombinovaných zpráv domácího zpravodajství.
- Nejmenší počet kombinovaných zpráv v jedné relaci je 9 a největší 11. Jejich průměrný počet na jednu relaci je 10.
- Nejkratší kombinovaná zpráva má 81 sekund, nejdelší pak 200 sekund. Průměrná stopáž jedné kombinované zprávy vychází na 141 sekund.
- Nejnižší napočítané množství zvukových segmentů tvořící jednu kombinovanou zprávu je 9, největší množství je 21. Průměrný počet zvukových segmentů na jednu kombinovanou zprávu je 14. Průměrná doba trvání zvukového segmentu je 10 sekund.
- Nejnižší napočítané množství obrazových segmentů tvořící jednu kombinovanou zprávu je 18, největší množství je 44. Průměrný počet obrazových segmentů na jednu kombinovanou zprávu je 28. Průměrná doba trvání obrazového segmentu je 5 sekund.

- Od počtu segmentů se odvíjí počet střihů, tedy proměn z jednoho segmentu na následující. V případě zvukové stopy je nejmenší naměřený počet přítomných střihů v jedné kombinované zprávě 8, největší 20 a průměrný 13.
- V případě obrazové stopy je nejmenší naměřený počet přítomných střihů v jedné kombinované zprávě 17, největší 43 a průměrný 27.
- Střihy v rámci obrazové stopy mohou ale nemusí být simultánní se střihem zvukové stopy. V případě simultánního střihu se naráz v jeden moment změní jak obrazový, tak zvukový segment. Nejmenší počet naměřených vizuálních střihů simultánních se zvukovým střihem v jedné kombinované zprávě je 1, největší pak 17. Průměr je 9 vizuálních střihů simultánních se střihem zvuku na jednu kombinovanou zprávu.

Hlavní zprávy

- Ve vzorku se vyskytuje 45 kombinovaných zpráv domácího zpravodajství.
- Nejmenší počet kombinovaných zpráv v jedné relaci je 7, největší 12. Jejich průměrný počet na jednu relaci je 9.
- Nejkratší kombinovaná zpráva má 85 sekund, nejdelší pak 175 sekund. Průměrná stopáž vychází na 130 sekund.
- Nejnížší napočítané množství zvukových segmentů tvořící jednu kombinovanou zprávu je 7, největší množství je 21. Průměrný počet zvukových segmentů na jednu kombinovanou zprávu je 14. Průměrná doba trvání zvukového segmentu je 9 sekund.
- Nejnížší napočítané množství obrazových segmentů tvořící jednu kombinovanou zprávu je 17, největší množství je 42. Průměrný počet obrazových segmentů na jednu kombinovanou zprávu je 27. Průměrná doba trvání obrazového segmentu je 5 sekund.
- Od počtu segmentů se odvíjí počet střihů, tedy proměn z jednoho segmentu na následující. V případě zvukové stopy je nejmenší naměřený počet přítomných střihů v jedné kombinované zprávě 6, největší 20 a průměrný 13.

- V případě obrazové stopy je nejmenší naměřený počet přítomných stříhů v jedné kombinované zprávě 16, největší 41 a průměrný 26.
- Stříhy v rámci obrazové stopy mohou ale nemusí být simultánní se stříhem zvukové stopy. V případě simultánního stříhu se naráz v jeden moment změní jak obrazový, tak zvukový segment. Nejmenší počet naměřených vizuálních stříhů simultánních se zvukovým stříhem v jedné kombinované zprávě je 3, největší pak 16. Průměr je 9 vizuálních stříhů simultánních se stříhem zvuku na jednu kombinovanou zprávu.

Z těchto tezí se může zdát, že podoba struktury kombinované zprávy obou relací je velmi podobná. Pokud srovnáme hodnoty vyplývající z obou vzorků, najdeme často jen minimální rozdíly. Například průměrné množství stříhů v obrazové složce je pro vzorek *Události 28* a pro vzorek *Hlavní zprávy 27*. Průměrné množství stříhů v obrazové složce je u obou vzorků stejný (14). Velice podobný je rovněž počet simultánních stříhů na jednu kombinovanou zprávu a také průměrná doba trvání obrazového a zvukového segmentu. Průměrný počet kombinovaných zpráv „z domova“ na jednu relaci je rovněž obdobný (*Události 10*, *Hlavní zprávy 9*). Významnější rozdíl najdeme pouze v průměrné době trvání celého příspěvku, která je ve vzorku *Události* o 11 sekund delší. U relace *Události* tak můžeme statisticky očekávat kombinované zprávy s delší stopáží.

5.1.1. Měření označených obrazových segmentů

V této části textu chci demonstrovat výsledky měření obrazových segmentů, které můžeme od ostatních odlišit specifickým označením, jenž je po dobu jejich trvání viditelné v pravém horním rohu obrazového okna. Může jít například o označení „archivní záběry“, „ilustrační záběry“ a také o označení odkazující ke zdroji vizuálního segmentu (například „Zdroj: Policie ČR“). Hodnoty v Tabulce č. 8 demonstrují dobu trvání všech těchto segmentů v rámci obou vzorků.

Tabulka č. 8 - Celkové trvání obrazových segmentů s označením

	Události	Hlavní zprávy
Trvání záběrů z jiného zdroje (s)	381	375
Trvání archivní záběrů (s)	169	84
Trvání ilustračních záběrů (s)	137	186

Ujasněme si nyní, co označení o těchto obrazových segmentech vypovídají. Označení záběru z jiného zdroje diváka informuje, že daný obrazový materiál nebyl vytvořen redakcí dané relace, ale byl převzatý od jiného tvůrce. Tím může být například nějaká instituce, pořad, webová stránka či osoba. Jméno tohoto původce pak figuruje v pravém horním rohu daného obrazového materiálu.

Označení archivního záběru diváka informuje, že daný obrazový materiál není aktuální a byl vytvořen v jiném časovém období. Byl převzat z archivu dané televizní stanice a znovu uplatněn pro účely nového příspěvku.

Označení ilustračních záběrů pak můžeme zaznamenat zejména v pasážích komentáře. Obsah zvukové stopy komentáře distribuuje nějaké informace, ale obraz, který je během trvání této stopy aktivní, je pouhou kulisou.⁷⁴ To znamená, že vizuální materiál je vzhledem k obsahu sdělení zvukové stopy jen jakýmsi podkresem, který toto sdělení nijak nerozvíjí a nepřidává mu na informační hodnotě. Označení ilustračního záběru tvůrci příspěvku do obrazového materiálu přidávají proto, aby diváka upozornili, že si nemá přímo spojovat významy plynoucí z obrazu s významy plynoucími ze zvukové složky.

Nutno dodat, že grafické upozornění v levém horním rohu obrazového okna u některých záběrů chybí, ačkoliv je evidentní, že by toto označení mít měly. Uvedu zde proto několik důkazů tohoto jevu.

⁷⁴ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 87)

Začněme absencí patřičného označení u nově uplatněných starých archivních záběrů. Například kombinovaná zpráva *Mířil pistolí na studenty* z vysílání *Hlavních zpráv* z 29.1.2024 obsahuje jedenáct sekund trvající sekvenci pěti obrazových segmentů, kterými jsou tři záběry pocházející přímo ze dne tragické střelby na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a dva záběry pocházející z nadcházejících pietních akcí. Můžeme tak říct, že jde o více než měsíc staré záběry, které by pro divákovu orientaci měly být označeny jako archivní. Takové opatření můžeme vidět v kombinované zprávě *Ochrana měkkých cílů* odvysílané v relaci *Události* dne 31.1.2024. Zde jsou použité archivní záběry, které pocházejí ze dne střelby, patřičně opatřeny odpovídajícím datem v pravém horním rohu.

Příkladem neoznačování záběrů z jiného zdroje je pak kombinovaná zpráva *Vyšetřování v Brně* z *Hlavních zpráv* vysílaná 31.1.2024. V tomto příspěvku jsem zaznamenal celkem 49 sekund trvání záběrů, kterým chybí označení jejich tvůrce potažmo původního vlastníka. Jde totiž o záběry z policejního zásahu z kamery upevněné na strážníkově vestě, a proto jde evidentně o policejní záběry, nikoliv o záběry redakce. Ani přesto ani jeden z obrazových segmentů nemá patřičné označení.

Dva výše zmíněné příspěvky z relace *Hlavní zprávy* demonstrují to, že označování uplatněných archivních materiálů a materiálů z jiného zdroje nemusí být vždy dodržováno. I v případě relace *Události* najdeme nějaké přešlapy, ty jsou ale oproti těmto výše zmíněným poměrně marginální. Například v kombinované zprávě *Příběh Nicholase Wintona ve filmu* z 2.2.2024 najdeme starý pětisekundový záběr Nicholase Wintona, který je patrně archivní nebo převzatý z jiného zdroje, ale nemá patřičné označení.

Je potřeba zdůraznit, že absence označení ilustračních záběrů se naopak týká obou vzorků ve velmi podobné míře. Projevů tzv. „tapetování“⁷⁵, kdy jsou informačně

---

⁷⁵ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 87)

nasyčené významy produkované mluveným slovem doplněny pouze o nepodstatné záběry jevů příbuzných s pojednávaným tématem, je velmi velké množství. Předvedme si nyní tento jev na dvou příkladech.

Příklad „tapetování“ v kombinované zprávě relace *Události*

K dobré ukázce tohoto jevu poslouží dvě části kombinované zprávy *Nákup sítě RobinOil* z relace *Události* vysílané 2.2.2024, která pojednává o státním nákupu sítě čerpacích stanic. První část tvoří zvukový segment mluveného slova, ve kterém je obsaženo toto sdělení:

„Podle informací deníku E15 byla celková cena transakce čtyři a půl miliardy. Čepro nákup zaplatí z více zdrojů – část z vlastních, další z nerozděleného zisku kupované firmy a také z úvěru. Stát navíc kvůli transakci odpustil společnosti dividendu ze zisku za rok 2022.“

Během této dvacet sekund trvající zvukové stopy můžeme ale vidět pouze několik záběrů zaměstnance společnosti Čepro obsluhujícího cisternu, se kterou v posledním záběru odjíždí.

Druhá část tohoto příspěvku, kterou chci předvést, je její závěr. Je rovněž tvořen zvukovou stopou distribuující mluveným slovem následující sdělení:

„Zánik značky RobinOil zatím Čepro neplánuje. O její budoucnosti teprve chce rozhodnout. Redakce a Tereza Glajchová, Česká Televize.“

V průběhu trvání této deset sekund trvající zvukové stopy můžeme vidět tři záběry. První zobrazuje detail výdejního stojanu pohonných hmot na benzinové pumě, druhý pak auta stojící u benzinové pumpy a třetí záběr vyobrazuje auto, které přijíždí k výdejnímu stojanu.

Jak je patrné z tohoto příkladu, obraz a komentář zde nevyprávějí totéž. Komentář nepopisuje obraz. Naopak – významy, které produkuje obraz, mají jen velmi málo společného s významy, které produkuje zvuková stopa.

Příklad „tapetování“ v kombinované zprávě relace *Hlavní zprávy*

Považuji za vhodné tento jev demonstrovat i ve vzorku *Hlavní zprávy*, ze kterého jsem vybral kombinovanou zprávu *Státní srovnávač* z vysílání dne 2.2.2024. Ta pojednává o tendenci ministra zemědělství zavést aplikaci, která bude zprostředkovávat aktuální srovnání cen potravin z různých prodejních řetězců. Poukážu stejně jako v minulém případě na dvě části. Zvuková stopa první z těchto částí distribuuje následující sdělení:

„Otázkou ovšem je, jestli vůbec aplikace pod taktovkou ministra Výborného vznikne. Poradce premiéra o tom totiž má pochyby.“

Toto je obsah zprostředkovaný sedm sekund trvající zvukovou stopou mluveného slova. Během jejího trvání mohl divák vidět tři různé záběry seniorů v supermarketu, vytahující potraviny z regálů a tlačící nákupní košíky.

Na konci tohoto příspěvku můžeme pozorovat podobný jev, kdy zvuková stopa distribuuje následující sdělení:

„Podle Křečka byl měl stát v boji s drahými potravinami především posílit pravomoc antimonopolního úřadu. Ten už paletu opatření vládě navrhl. Kabinet o ní bude rozhodovat v příštích týdnech. Jan Krejsa, CNN Prima News.“

Tuto zvukovou stopu doplňuje pět záběrů. První z nich zprostředkovává pohled na nápis „Úřad pro ochranu hospodářské soutěže“ nad dveřmi budovy této instituce, druhý ukazuje totožný nápis na ceduli před budovou. Zbýlé tři záběry opět zobrazují jedince v supermarketu hledající potraviny v regálech.

I v tomto případě jsme se mohli přesvědčit o kontrastu mezi významem distribuovaným zvukovou stopou a s ní spojenou obrazovou složkou.

Ve všech čtyřech případech, které jsme si uvedly, obrazová složka informačně nasycený text komentáře opravdu pouze jen ilustruje a je tedy jen jakýmsi pozadím pro významy plynoucí ze zvukové stopy.

V průběhu vyhodnocování celého vzorku kombinovaných zpráv jsem se asynchronní segmenty obrazové složky, které měly podobný vztah k obsahu své zvukové stopy jako v těchto představených případech, pokoušel zaznamenávat. Přidělil jsem pro ně pracovní označení „neoznačené ilustrační záběry“. Jak demonstruje Tabulka č. 9, jejich množství není zanedbatelné.

Tabulka č. 9 – Celkové trvání "neoznačených ilustračních záběrů"

	Události	Hlavní zprávy
Trvání označených ilustračních záběrů (s)	381	375
Trvání "neoznačených ilustračních záběrů" (s)	552	569

S touto jakousi případovou studií „tapetování“, jak se tento jev nazývá v žargonu televizních zpravodajů, nemíním dělat žádné objektivizované závěry, a to už jen proto, že můj přístup nebyl dostatečně metodický. Chci jen upozornit na jev, který by si zasloužil svou vlastní kvalitativní obsahovou analýzu. Zdá se totiž, že při tvorbě kombinovaných zpráv je tento způsob uplatňování obou složek velmi četný. Jde mluvit o trendu, který by si ale zasloužil lepší teoretické pojednání a také svůj vlastní a opravdový název – jiný než slangové „tapetování“.

5.1.2. Měření stylově aktivních segmentů

„Hudba, pokud není součástí zvukové reality snímané události, nemá ve zpravodajských příspěvcích opodstatnění; její použití může být zavádějící a záměrně ovlivňovat diváka jako prvoplánový prostředek působící na emoce.“⁷⁶

Takto odmítavě se o hudbě uplatněné ve zpravodajských příspěvcích vyjadřuje Lokšík. I přesto je hudba identifikovatelná v některých kombinovaných zprávách vzorku *Hlavní zprávy*. Jde o kombinované zprávy, jejichž seznam uvádím v následující části textu, do kterého jsem záměrně připsal i témata, kterými se tyto zprávy zabývají:

- Kombinovaná zpráva *Mířil pistolí na studenty* z vysílání *Hlavních zpráv* z 29.1.2024 informuje o nešťastném žertu učitele střední školy v Roudnici nad Labem, kdy vyděsil žáky startovací pistolí.
- Kombinovaná zpráva *Řázení žháře v Liberci* z vysílání *Hlavních zpráv* z 30.1.2024 informuje o tragické události, kdy jeden z hostů vypálil bar v Liberci a zranil několik lidí.
- Kombinovaná zpráva *Další případy žhářů* z vysílání *Hlavních zpráv* z 30.1.2024 informuje o případech žhářů v nedávné minulosti.
- Kombinovaná zpráva *Záznam tísňové linky* z vysílání *Hlavních zpráv* z 30.1.2024 informuje o policejním zásahu proti ozbrojenému mladému muži na dnu otevřených dveří Masarykovy univerzity.
- Kombinovaná zpráva *Podezřelý v policejní cele* z vysílání *Hlavních zpráv* z 31.1.2024 informuje o zatčení muže, který podpálil bar v Liberci. Příspěvek rekapituluje celou událost.
- Kombinovaná zpráva *Vyšetřování v Brně* z vysílání *Hlavních zpráv* z 31.1.2024 informuje o probíhajícím vyšetřování incidentu na Masarykově univerzitě a rekapituluje informace o události.

---

⁷⁶ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 85)

- Kombinovaná zpráva *Sbírka pro rodinu* z vysílání *Hlavních zpráv* z 1.2.2024 informuje o sbírce založené pro rodinu mladého strojvedoucího, který zemřel při vykolejení vlaku.
- Kombinovaná zpráva *Strážník kopal do bezdomovce* z vysílání *Hlavních zpráv* z 1.2.2024 informuje o rozsudku policisty, který násilně napadl bezdomovce.
- Kombinovaná zpráva *Zapálil bar kvůli drogám?* z vysílání *Hlavních zpráv* z 2.2.2024 informuje o zahájení soudního procesu s mužem, který zapálil bar v Liberci.
- Kombinovaná zpráva *Šokující případ znásilnění* z vysílání *Hlavních zpráv* z 2.2.2024 informuje o znásilnění ženy v pražském Proseku.

Ve všech těchto kombinovaných zprávách je po celou dobu nebo po nějakou výraznou část identifikovatelná nějaká mysteriózní, případně smutná až depresivní podkresová hudba. Ačkoliv je jen podkresová, tedy do určité míry ztlumená, aby nečinila ostatní zvukové segmenty nesrozumitelné, je možné její trvání jakožto segmentu ve všech případech změřit. (viz. Tabulka č. 10). Všimněme si, že výčet všech příspěvků, ve kterých byla identifikovatelná hudba, pojednává o nějaké tragické či silně znepokojivé události nebo o jejích následcích.

V některých z těchto příspěvků je možné rovněž identifikovat i segmenty obrazové složky, které vykazují nějaké ozvláštňující rysy. Jde o záběry, které se nejeví neutrálně jako v běžných případech, ale jako stylově aktivní. Mají většinou ilustrační funkci, ale je na nich viditelná nějaká postprodukční úprava. Nad důvodem této úpravy lze polemizovat. Mohlo by ale jít o tendenci přidat záběrům nějaký emoce aktivizující efekt, což by mohlo přispívat k efektu nastolenému hudbou.

Ozvláštňující projevy těchto ilustračních záběrů jsou rozmanité. Hovoříme o rozmazaných záběrech, černobílých záběrech, zpomalených záběrech, saturovaných záběrech, ale i o záběrech se sníženou frekvencí snímků, které způsobují neplynulý pohyb zobrazeného jevu. Pojdme se nyní zaměřit na konkrétní případy.

Například v kombinované zprávě *Další případy žhářů* můžeme vidět archivní záběry žháře Zdeňka K. předváděného před soud. Tyto záběry jsou ale viditelně zpomalené, což může mít odlišný vliv na diváka než záběry přehrávané v běžné rychlosti. V kombinované zprávě *Strážník kopal do bezdomovce* vidíme upravený záběr policejního auta, které se jeví rozmazané a vyvolává efekt závratě. Záběr doplňuje mluvené slovo, které zprostředkovává toto sdělení:

Naprosto skandální chování staršího ze strážníku mělo přesto dohru – bezprostředně po události odmítl také test na alkohol.

Právě v průběhu trvání druhé věty vidí divák rozmazaný záběr auta. Troufám si říct, že tento záběr (který mimochodem ani není označený jako ilustrační), může diváka nejen emočně aktivizovat, ale zároveň mu může i podbízet interpretační rámec pro informaci obsaženou ve zvukové složce.

Ve zprávě *Mířil pistolí na studenty* jsou pak identifikovatelné tři ilustrační záběry zobrazující manipulaci se zbraní. Tyto záběry jsou velice patrně barevně upravené, což lze rozeznat jejich extrémní saturací, a také jsou zpomalené.

Naměřené trvání těchto upravených obrazových segmentů je rovněž zaznamenáno v Tabulce č. 10. V té tak najdeme hodnoty trvání všech stylově aktivních segmentů přítomných ve vzorku *Hlavní zprávy*. Vzorek *Události* svou tabulku pro tyto hodnoty nepotřebuje, protože se mi v něm žádné stylově aktivní segmenty identifikovat nepodařilo.

Tabulka č. 10 – Kombinované zprávy obsahující stylově aktivní segmenty

Název kombinované zprávy	Trvání stylově aktivních segmentů (s)	
	Hudba	Záběry
<i>Mířil pistolí na studenty</i>	96	10
<i>Řázení žháře v Liberci</i>	147	0
<i>Další případy žhářů</i>	107	14
<i>Záznam tísňové linky</i>	93	0
<i>Podezřelý v policejní cele</i>	120	0
<i>Vyšetřování v Brně</i>	113	14
<i>Sbírka pro rodinu</i>	93	52
<i>Strážník kopal do bezdomovce</i>	108	23
<i>Zapálil bar kvůli drogám?</i>	130	0
<i>Šokující případ znásilnění</i>	93	0

5.2. Výzkum metodou klasifikační analýzy

Uplatnění postupu klasifikační analýzy mi umožnilo jednotlivé zvukové a obrazové segmenty v závislosti na jejich rozdílných vlastnostech rozdělit na jednotlivé komponenty. Nyní tak lze každý ze segmentů s již naměřenou hodnotou z minulé části výzkumu ustanovit i jako komponent a tím konkretizovat funkci, kterou segment v rámci struktury má. Uplatněním klasifikační analýzy získáváme druhý pohled na strukturu kombinované zprávy. Namísto struktury neurčitých zvukových a obrazových segmentů vidíme strukturu zvukových a obrazových komponentů (viz. Schéma č. 9), čímž získáváme nové možnosti pro práci s naměřenými hodnotami. Nyní můžeme například počítat stopáže komponentů jednoho druhu a získávat tak povědomí o jejich zastoupení v rámci kombinované zprávy ale i o jejich zastoupení v rámci celého vzorku. Můžeme také sledovat umístění komponentů jednoho druhu v rámci struktury kombinované zprávy a tyto informace o pořadí komponentů jednotlivých struktur pak kvantitativně srovnávat.

V následujících částech textu jsou prezentovány jednotlivé komponenty a také teze o těchto komponentech vyplývající z naměřených dat.

5.2.1. Komponenty hlas moderátora a záběr moderátora

Pro zvukový komponent hlas moderátora (tzn. pro zvukovou stopu hlasu moderátora) a obrazový komponent záběr moderátora (tzn. obrazový segment zobrazující osobu moderátora) je specifické že se vyskytují vždy v synchronním vztahu. Mezi oběma tak existuje vždy přímá vazba. Hlas i záběr moderátora vždy společně začínají ve stejném časovém bodě a také společně končí ve stejném časovém bodě. To znamená, že vždy oba tyto komponenty začínají i končí simultánním stříhem. V případě kombinované zprávy tak nikdy neslyšíme hlas moderátora v asynchronním vztahu s jinými obrazovými materiály jako je tomu zvykem například při výstavbě čtené obrazové zprávy. Proto jsou naměřené hodnoty hlasu i záběru v každé kombinované zprávě vždy stejné a můžeme je proto vyhodnocovat společně. Tuto dvojici komponentů budu pracovně nazývat „úvod moderátora“.

- Úvod moderátora je přítomný ve všech kombinovaných zprávách ze vzorku *Hlavní zprávy*.
- Úvod moderátora je přítomný i ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Události*, a to kromě tří výjimek. (Jde o tři kombinované zprávy, které ve všech třech případech navazují na živý zpravodajský rozhovor s reportérem. Ten v těchto případech funguje jako náhrada úvodu moderátora.) Ve vzorku *Události* tak úvod moderátora figuruje ve 49 z 52 kombinovaných zpráv.
- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání úvodu moderátora 9 sekund, nejdelší pak 32 sekund. Průměrná doba trvání úvodu moderátora je 19 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší naměřené trvání úvodu moderátora 8 sekund, nejdelší pak 33 sekund. Průměrná doba trvání úvodu moderátora je 20 sekund.

Na základě těchto informací můžeme tvrdit, že kombinovaná zpráva téměř vždy začíná úvodem moderátora. Stopáž tohoto úvodu je v průměru 20 vteřin.

5.2.2. Komponenty hlas reportéra a záběr reportéra

Zvukový komponent hlas reportéra (tedy zvuková stopa hlasu reportéra) a obrazový komponent záběr reportéra (tedy obrazový segment zobrazující osobu reportéra) se rovněž vždy vyskytují v synchronním vztahu. V určitém bodě časové osy tedy hlas i záběr najednou začínají a v jiném určitém bodě oba najednou i končí. Opět můžeme hovořit o simultánním střihu na jejich začátku i na jejich konci. I v tomto případě proto není důvod proč tyto dva komponenty nevyhodnocovat společně. Jejich dvojici budu pracovně nazývat jako „výstup reportéra“.

- Výstupy reportéra jsem identifikoval ve 39 z 52 kombinovaných zpráv vzorku *Události* a ve 39 ze 45 kombinovaných zpráv vzorku *Hlavní zprávy*.
- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání výstupů reportéra 5 sekund, nejdelší trvání výstupů reportéra je pak 29 sekund. Průměrná doba trvání výstupů reportéra na jednu kombinovanou zprávu je 10 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší naměřené trvání výstupů reportéra 3 sekundy, nejdelší pak 31 sekund. Průměrná doba trvání výstupů reportéra na jednu kombinovanou zprávu je 12 sekund.

Na základě těchto informací můžeme tvrdit, že se výstupy reportéra vyskytují v převážné většině kombinovaných zpráv. Nejběžnější stopáž výstupů reportéra na jednu kombinovanou zprávu je na obou stanicích podobná. Ve vzorcích obou stanic si můžeme všimnout občasných tendencí ukončovat výstupem reportéra celou kombinovanou zprávu – je tomu tak v deseti procentech kombinovaných zpráv vzorku *Události* a ve dvaceti procentech kombinovaných zpráv vzorku *Hlavní zprávy*.

5.2.3. Komponenty hlas respondenta a záběr respondenta

Zvukový komponent hlas respondenta (tedy zvuková stopa hlasu respondenta) a obrazový komponent záběr respondenta (tedy obrazový segment vyobrazující respondenta) se také vyskytují v přímé vazbě, a tehdy divák vidí s obrazem synchronní výpověď nějaké osoby. Tvůrci kombinované zprávy ovšem tento synchronní vztah běžně přerušují a často tak respondent není vidět, protože záběr respondenta je nahrazen jiným druhem obrazového komponentu (nejčastěji záběrem dění). Záběr respondenta tak někdy bývá přítomný pouze po nějakou část trvání hlasu respondenta. Běžné jsou však i případy, kdy, jak hlas, tak i záběr začínají společně a končí společně a k žádnému přechodu do asynchronního vztahu nedojde. I přesto jsem nucen hlas respondenta i záběr respondenta vyhodnocovat jednotlivě, nikoliv jako dvojici, tak jak to bylo možné v předchozích případech.

- Hlasy respondentů jsem identifikoval ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Události* a ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Hlavní zprávy*.
- Záběry respondentů jsem rovněž identifikoval ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Události* a ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Hlavní zprávy*.
- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání hlasů respondentů 11 sekund, nejdelší naměřené trvání hlasů respondentů je pak 95 sekund. Průměrná doba trvání hlasů respondentů je 50 sekund na jednu kombinovanou zprávu.
- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání záběrů respondentů 10 sekund, nejdelší pak 82 sekund. Průměrná doba trvání záběrů respondentů na jednu kombinovanou zprávu je 35 sekund.
- Průměrná doba trvání asynchronního vztahu mezi hlasy respondentů a obrazovou složkou vychází v případě vzorku *Události* na 15 sekund. Asynchronní vztah mezi obrazovou složkou a hlasem respondenta najdeme v každé kombinované zprávě.

- Průměrný počet hlasů (tedy jednotlivých zvukových stop respondentů) na jednu kombinovanou zprávu relace *Události* je 5, průměrná doba jednoho hlasu respondenta (jedné zvukové stopy respondenta) je 10 sekund.
- Průměrný počet respondentů na jednu kombinovanou zprávu relace *Události* je 4.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší naměřené trvání hlasů respondentů 28 sekund, nejdelší pak 85 sekund. Průměrná doba trvání hlasů respondentů na jednu kombinovanou zprávu je 52 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší naměřené trvání záběrů respondentů 8 sekund, nejdelší pak 70 sekund. Průměrná doba trvání záběrů respondentů na jednu kombinovanou zprávu je 34 sekund.
- Průměrná doba trvání asynchronního vztahu mezi hlasy respondentů a obrazovou složkou vychází v případě vzorku *Hlavních zpráv* na 18 sekund. Asynchronní vztah mezi obrazovou složkou a hlasem respondenta najdeme v každé kombinované zprávě.
- Průměrný počet hlasů respondentů (tedy jednotlivých zvukových stop respondentů) na jednu kombinovanou zprávu relace *Hlavní zprávy* je 6, průměrná doba jednoho hlasu respondenta (jedné zvukové stopy respondenta) je 9 sekund.
- Průměrný počet respondentů na jednu kombinovanou zprávu relace *Hlavní zprávy* je 5.

Z těchto informací vyplývá, že v obou relacích můžeme najít podobný přístup v přerušování synchronního vztahu mezi hlasy respondentů a obrazem respondentů. Svědčí o tom například velmi podobné průměrné hodnoty trvání hlasů respondentů v asynchronním vztahu s obrazovou složkou.

Obecně se z výše prezentovaných hodnot zdá, že uplatnění hlasů respondenta a záběrů respondenta je na obou stanicích velmi podobné. Můžeme však najít rozdíly, pokud spočítáme počty respondentů, se kterými byl veden rozhovor distančně a jde

tedy pouze o záznamy obrazovky cílového zařízení, nikoliv o záběry natočené klasickým způsobem při setkání reportéra a respondenta ve stejném časoprostoru. V případě relace *Události* napočítáme 14 respondentů, s nimiž byl rozhovor veden distančním způsobem, v případě relace *Hlavní zprávy* pak jde o 27 respondentů, tedy skoro o dvojnásobek. Distanční rozhovory jsou vždy vedeny pouze s respondenty spadajícími do kategorie tzv. expertního zdroje nebo tzv. kompetentní zdroje.

Výpovědi zástupců expertního a kompetentního zdroje jsou někdy rovněž zprostředkovány komponenty, které nejsou vytvořeny redakcí relace, ale převzaté z jiného pořadu. Tento jev je patrný pouze ve vzorku *Hlavní zprávy*. Ve struktuře šesti kombinovaných zpráv tohoto vzorku najdeme materiály, které byly vytvořeny v rámci debatních pořadů, které televizní stanice provozuje. Tyto materiály tak byly převzaty redakcí relace *Hlavní zprávy* a znovu uplatněny pro nové účely – dosadit výpovědi expertních či kompetentních zdrojů do struktury kombinovaných zpráv. Celkem jsem v celém vzorku naměřil 124 sekund těchto „převzatých“ hlasů a 94 sekund „převzatých“ záběrů respondentů.

Rozdíly najdeme rovněž pokud se v obou vzorcích zaměříme na počty respondentů, které lze označit za tzv. obecný zdroj. Ve vzorku *Události* najdeme pouze 11 respondentů zařaditelných do této kategorie. Naproti tomu ve vzorku *Hlavních zpráv* najdeme těchto respondentů 51, tedy skoro pětikrát tolik.

Poslední odlišnost se týká způsobu uplatňování hlasů respondentů v rámci struktury kombinované zprávy. Ve vzorku *Události* najdeme pouze dva případy seřazení tři hlasů respondentů za sebou. V ostatních případech se hlasy respondentů vyskytují ve dvojicích (tzn. slyšíme zvukovou stopu jednoho respondenta, potom druhého) a nebo samostatně (slyšíme pouze jednu zvukovou stopu respondenta). V případě *Hlavních zpráv* je tomu ale jinak. Zde najdeme trojici hlasů respondentů celkem devětkrát. Čtveřici hlasů respondentů pak sedmkrát, pěti hlasů respondentů čtyřikrát, a dokonce i jednu šestici. Tento jev často souvisí s dotazováním se respondentů ze zmíněné kategorie „obecného zdroje“, tedy náhodně dotázaných

nekvalifikovaných občanů, kterým je položena otázka ohledně nějakého problému či jevu, jenž zpráva tematizuje. V praxi se tento postup nazývá „anketa“. Ten umožňuje prostřednictvím sekvence hlasů a záběrů respondentů distribuovat v rámci kombinované zprávy názory běžných občanů, čímž se zpravodajská relace projevuje jako jejich reprezentant.⁷⁷ Například v kombinované zprávě *Nový typ vysvědčení* z 31.1.2024 najdeme za sebou čtyři hlasy respondentů, kterými jsou žáci prvního stupně základní školy, jenž mají takto prostor vyjádřit svůj názor na nové vysvědčení.

Tento způsob prezentace je, dle mého názoru pro určitou skupinu diváků více atraktivní z hlediska zábavnosti, a to je možná i důvod jeho uplatňování v rámci relace *Hlavní zprávy*. Nic takového jsem ale v případě relace *Události* nenajdeme. Nutno dodat, že nejde vždy o „čistou“ anketu. Například v kombinované zprávě *Strážník kopal do bezdomovce* z 31.1.2024 najdeme v posloupnosti za sebou čtyři hlasy respondentů, přičemž první dva z nich patří do kategorie „kompetentního zdroje“ a dva z nich do „obecného zdroje“. Ani takový jev ale v relacích ČT24 sledovat nemůžeme.

5.2.4. Komponenty ruch dění a záběr dění

Poslední dva komponenty, které můžeme sledovat v synchronním vztahu i v asynchronní vztahu, je zvukový komponent ruch dění a obrazový komponent záběr dění. V případě, že existuje synchronní vztah mezi ruchem dění a záběrem dění, je tento prvek ve zpravodajské praxi nazýván jako „gerojš“. Divák v takovém případě vidí záběr nějaké jevu a zároveň slyší zvuk, který tento jev vytváří. O gerojši je referováno pouze v případě, že žádný další zvukový komponent nefiguruje. O gerojši tak nemluvíme v případě, že vidíme obraz nějakého dění, které zároveň můžeme i slyšet, ale pouze minimálně, neboť je silně ztlumené kvůli přítomnosti jiného komponentu (nejčastěji komentáře), který je zvukově dominantní. Častěji je ale

---

⁷⁷ KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČTI, Nova, Prima*. Online, Bakalářská, vedoucí Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Olomouc: Univerzita Palackého, 2010. Dostupné z: https://theses.cz/id/qqimha/?zoomy_is=1. [cit. 2024-04-19]. (str. 27)

v těchto případech ruch dění úplně odebrán, takže pouze vidíme záběry dění doplněné o mluvené slovo.

Protože se oba komponenty vyskytují i v nezávislosti na sobě, jsem opět nucen oba z nich vyhodnocovat samostatně, nikoliv jako dvojici. Nyní ještě doplním, že ruchy dění, které jsou zaznamenatelné, ale jsou ztlumené a plní tak minoritní funkci vzhledem k dominantní funkci mluveného slova, v této práci vyhodnocovat nebudu. To znamená, že ruchy dění zde vyhodnocuji pouze v případě, že jsou jediným zvukovým komponentem v daném časovém intervalu.

- Ruchy dění jsem identifikoval ve 34 z 52 kombinovaných zpráv vzorku *Události* a ve 23 z 45 kombinovaných zpráv vzorku *Hlavní zprávy*.
- Záběry dění jsem identifikoval ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Události* a ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Hlavní zprávy*.
- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání ruchů dění 1 sekunda, nejdelší pak 21 sekund. Průměrná doba trvání ruchů dění na jednu kombinovanou zprávu je 5 sekund.
- Pro 65 % kombinovaných zpráv vzorku *Události*, ve kterých se ruchy dění vyskytují, je průměr trvání ruchů dění 7 sekund a v průměru jde o dva komponenty ruchu dění (o dvě samostatné zvukové stopy ruchu dění).
- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání záběrů dění 33 sekund, nejdelší pak 108 sekund. Průměrná doba trvání záběrů dění na jednu kombinovanou zprávu je 71 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší naměřené trvání ruchů dění 2 sekundy, nejdelší pak 17 sekund. Průměrná doba trvání ruchů dění na jednu kombinovanou zprávu jsou 3 sekundy.
- Pro 51 % kombinovaných zpráv vzorku *Hlavní zprávy*, ve kterých se ruchy dění vyskytují, je průměr trvání ruchů dění 6 sekund a v průměru jde o jeden komponent ruchu dění (jednu zvukovou stopu ruchu dění).

- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání záběrů dění 20 sekund, nejdelší pak 101 sekund. Průměrná doba trvání záběrů dění na jednu kombinovanou zprávu je 59 sekund.

Z výše uvedených výstupů výzkumu vzorku vyplývá, že záběry dění jsou klíčovou složkou kombinovaných zpráv na obou stanicích. Můžeme si všimnout, že v průměru čítá kombinovaná zpráva *Události* o 10 sekund více záběrů dění než kombinovaná zpráva *Hlavních zpráv*. To je poměrně znatelný rozdíl. Pokud sečteme trvání všech záběrů dění v kombinovaných zprávách vzorku *Události* a ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Hlavní zprávy* a navzájem je odečteme, dostaneme znatelný rozdíl trvání, a to 1027 sekund. To znamená v průměru o čtyři minuty delší trvání záběrů dění v kombinovaných zprávách na jednu relaci *Události*. Tento poměrně citelný rozdíl je zřejmě zapříčiněn i průměrně delším trváním komentáře v kombinovaných zprávách vzorku *Události*, se kterým jsou záběry dění nejčastěji vázány v asynchronním vztahu.

Záběr dění je podle naměřených dat také opakovaně uplatňován v konkrétních částech struktury kombinovaných zpráv. Ve 48 z 52 případů v rámci vzorku *Události* hned po konci úvodu moderátora následuje minimálně jeden záběr dění. Ve 42 ze 45 případů v rámci relace *Hlavní zprávy* můžeme pozorovat to samé.

Důvod, proč můžeme v tolika případech sledovat vždy na začátku příspěvku záběry dění, je prostý. Ve většině případů je k otevření kombinované zprávy hned po úvodu moderátoru uplatňován komentář nebo ruchy dění. Z celkových 49 kombinovaných zpráv ve vzorku *Události*, jenž mají úvod moderátora, následuje hned po něm ve třiceti jedna případech alespoň jeden záběr dění doplněný o komentář v asynchronním vztahu. Ve zbylých osmnácti případech následuje po úvodu také záběr dění, kterému je ale ponechán původní zvuk. Jde tedy o osmnáct kombinovaných zpráv započatých po úvodu moderátora tzv. gerojšem (tedy záběrem dění se synchronním autentickým ruchem). Nutno dodat, že v sedmnácti z osmnácti těchto případů, kdy je začátek tvořen gerojšem, hned poté následuje jeden či více

záběrů dění doplněných o komentář v asynchronním vztahu. Pokud tak opomeneme těchto pár začátečních vteřin ruchů s původním obrazem, znovu se setkáváme s úvodem tvořeným komentářem.

Podobně je tomu i v případě vzorku *Hlavní zprávy*. Zde ve čtyřiadvaceti případech hned po moderátorově úvodu následuje záběr dění v asynchronním vztahu s komponentem komentáře a ve zbylých čtrnácti případech následuje záběr dění v přirozené vazbě s ruchem dění (tedy gerojš). I zde můžeme sledovat stejný trend. Divákovy smysly aktivizující záběr dění s původním ruchem ve všech čtrnácti případech hned nato nahrazují záběry dění s asynchronním komentářem.

Podobnost struktur všech zpráv lze sledovat i v jejich koncích. Pouze v pěti případech vzorku *Události* končí kombinovaná zpráva něčím jiným než záběrem či záběry dění v asynchronním vztahu s komentářem. Podobně je tomu i ve vzorku *Hlavní zprávy*, kde jsem napočítal jen devět kombinovaných zpráv, které nejsou ukončeny záběrem dění s asynchronním komentářem. Všechny těchto celkem čtrnáct kombinovaných zpráv je pak ukončeno výstupem reportéra. Všechny ostatní kombinované zprávy jsou ukončeny jedním nebo více záběry dění pospolu s komentářem v asynchronním vztahu.

Z těchto výše uvedených informací si lze utvořit poměrně zajímavé závěry ohledně trendů ve výstavbě struktury kombinované zprávy. Můžeme tvrdit, že obě stanice používají k otevření i uzavření kombinovaných zpráv naprosto stejné postupy. Ve vzorcích obou stanic je patrná stejná tendence začít druhou část kombinované zprávy následující po úvodu moderátora buďto záběrem dění doplněným o asynchronní komentář (*Události* – 61 %, *Hlavní zprávy* – 53 %) nebo gerojšem, tedy záběrem dění s autentickým ruchem, na který hned nato navazují další záběry dění s asynchronním komentářem (*Události* – 35 %, *Hlavní zprávy* – 31 %). Dovolím si tvrdit, že uplatnění gerojše má zejména aktivizační funkci. Ostrý přechod z ticha, kterým moderátor ukončuje svůj projev, do hlasitého zvuku nějakého dění vnějšího světa, musí mít, dle mého názoru, nějaký efekt na divákovu pozornost. Na druhou stranu

jde ale o zanedbatelných pár jednotek sekund obrazu s původním zvukem, na který opět navazuje asynchronní komentář. Můžeme tak tvrdit, že kombinovaná zpráva zpravila začíná záběry dění s komentářem, čemuž případně může předcházet drobné ozvláštnění v podobě gerojše.

Druhým trendem pozorovatelným v obou vzorcích je pak tendence ukončovat kombinovanou zprávu záběry dění v asynchronním vztahu s komentářem, tedy v podstatě stejným způsobem, jakým jsou započaty. Ve vzorku *Události* takto končí 90 % kombinovaných zpráv, ve vzorku *Hlavních zpráv* pak 80 %. Zbýlých 10 % a 20 % končí synchronním výstupem reportéra.

Lokšík uvádí, že konec kombinované zprávy je prostor pro shrnutí podstatných rysů tématu, o kterém příspěvek pojednával, a naznačení dalšího možného vývoje v této tematické oblasti.⁷⁸ V jiné části textu hovoří o závěrečném „stand-upu“, tedy o posledním synchronním výstupu reportéra, jenž má funkci shrnout nejdůležitější informace a příspěvek ukončit. *„Kromě toho je stand-up ještě stále chápán jako domicil televizní stanice, a proto slouží obvykle k odhlášení redaktora na konci zpravodajského příspěvku, ačkoli je tato funkce už nahrazena logem televizní stanice.“*⁷⁹

Ze zkoumaného vzorku se zdá, že tento trend závěrečného výstupu reportéra již není tak aktuální. Stále ho můžeme ještě zaznamenat, ale podle naměřených dat se zdá být minoritní. Zároveň nemůžeme tvrdit, že by logo stanice, o kterém se Lokšík zmiňuje, nějak figurovalo na konci kombinované zprávy. Možná logem Lokšík odkazoval na tzv. předěl, tedy krátký trikový efekt, ve kterém je zakomponováno logo stanice, a který někdy figuruje mezi příspěvky. Tento jev se ale rozhodně nevyskytuje po každé kombinované zprávě. Dovoluji si tvrdit, že funkci shrnutí informací a nastínění dalšího možného vývoje zastupuje právě asynchronní komentář. Ten, jak jsme zjistili, v drtivé většině případů figuruje na konci příspěvku a mohu jen

---

⁷⁸ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 99)

⁷⁹ Tamtéž (str. 86)

potvrdit, že v něm je vždy zakomponováno i oznámení jmen autorů příspěvku a názvu televizní stanice. Předpokládám, že právě pro tento jev, kdy je nějak akcentováno jméno reportéra a televizní stanice, Lokšík použil označení „domicil televizní stanice“.

5.2.5. Komponenty hlas infografiky a infografika

Pro úplnost je nutné uvést i tyto dva komponenty. Infografika, jak už jsem rozebíral na str. 27, je synteticky, počítačově vytvořený obrazový komponent, který distribuuje takové informace, které záběr distribuovat nemůže (jako grafy a textová sdělení). Ta slouží jako opora pro mluvené slovo. Divák tak díky tomu může informace slyšet a zároveň i vidět jejich názorné grafické zpracování na obrazovce cílového zařízení. Infografika je obrazový komponent, který je v rámci kombinované zprávy vždy spojovaný s komponentem komentáře.

Existuje ale výjimka, a to tehdy, kdy má infografika svůj vlastní zvukový komponent, který ji doplňuje. Ten pracovně nazývám „hlas infografiky“. Hlas infografiky doplňuje infografiku v případě, že je v ní obsažena nějaké psaná slovní výpověď. Jde o zvukovou stopu vytvořenou pracovníkem stanice, která tuto psanou výpověď zprostředkovává. Ačkoliv je tento zprostředkovávající hlas neautentický, neboť nepatří autorovi psané výpovědi, usnadňuje divákovi její recepci, protože ji takto není nucen číst. Pokud tento jev nastane, tak ho pracovně nazývám „samostatná infografika“. V následující části textu demonstрую naměřená data o obou výše popsaných komponentech.

- Komponenty infografiky jsem identifikoval ve 21 z 52 kombinovaných zpráv vzorku *Události* a ve 13 ze 45 kombinovaných zpráv vzorku *Hlavní zprávy*.
- Hlas infografiky jsem identifikoval ve 4 z 52 kombinovaných zpráv vzorku *Události* a v 5 z 45 kombinovaných zpráv vzorku *Hlavní zprávy*.

- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání komponentů infografiky 5 sekund, nejdelší pak 37 sekund. Průměrná doba trvání komponentů infografiky na jednu kombinovanou zprávu je 6 sekund.
- Pro 40 % kombinovaných zpráv vzorku *Události*, ve kterých se komponenty infografiky vyskytují, je průměr jejich trvání 16,3 sekund.
- Ve vzorku *Události* je nejkratší naměřené trvání hlasů infografiky 5 sekund, nejdelší pak 31 sekund. Průměrná doba trvání hlasů infografiky na jednu kombinovanou zprávu je 1 sekunda.
- Pro 8 % kombinovaných zpráv vzorku *Události*, ve kterých se hlasy infografiky vyskytují, je průměr jejich trvání 13 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší naměřené trvání komponentů infografiky 6 sekund, nejdelší pak 37 sekund. Průměrná doba trvání komponentů infografiky na jednu kombinovanou zprávu je 6 sekund.
- Pro 29 % kombinovaných zpráv vzorku *Hlavní zprávy*, ve kterých se komponenty infografiky vyskytují, je průměr jejich trvání 25 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší naměřené trvání hlasů infografiky 4 sekundy, nejdelší pak 22 sekund. Průměrná doba trvání komponentů hlasu infografiky na jednu kombinovanou zprávu je 2 sekundy.
- Pro 11 % kombinovaných zpráv vzorku *Události*, ve kterých se hlasy infografiky vyskytují, je průměr jejich trvání 14 sekund.

Z těchto informací můžeme alespoň odvodit nějaké informace o infografice, která se zdá být na obou stanicích užívány podobnou měrou, byť v relaci *Události* o něco více. O tom svědčí celková stopáž všech komponentů infografiky. V případě vzorku *Události* jde o 342 sekund a v případě relace *Hlavní zprávy* jde o 257 sekund. Hlas infografiky je uplatňován jen nevýrazně. Abych uvedl alespoň nějakou relevantní informaci o tomto komponentu, provedl jsem případovou studii, a zjistil jsem, že je tento komponent ve všech případech užít tehdy, kdy je nutno doplnit nějaké výpovědi, které nemají svou vlastní zvukovou složku. Většinou jde o písemná vyjádření osob

a institucí či o sdělení politiků na sociálních sítích. V případě relace *Hlavní zprávy* jsem zaregistroval i užití tohoto komponentu pro zvukovou realizaci komentářů běžných občanů ze sociálních sítí, prostřednictvím kterých vyjadřovali svůj názor na nějaký problém tematizovaný v dané kombinované zprávě.

5.2.6. Komponent komentář

Na závěr rozvedeme poslední typ komponentu, který je zároveň jediným, jenž nikdy nemá svůj zdroj v obraze (tedy mimo hlas infografiky). Komentář má velmi důležitou funkci a tvoří velmi významnou část zvukové složky každé kombinované zprávy. Spolu s hlasem respondenta jde o jediné dva zvukové komponenty, které jsou podle dat ze zkoumaného vzorku, obsaženy v každé kombinované zprávě. Jde tak o jakési dva stěžejní druhy zvukových komponentů, které produkují převážný podíl verbalizovaných informací. O tom poměrně přesvědčivě mluví i data. V obou vzorcích tvoří jen tyto dva komponenty přes 70% celkové stopáže všech kombinovaných zpráv.⁸⁰ Oba komponenty spolu navíc mají v rámci každé struktury kombinované zprávy velmi silnou vazbu.

O té mluví Lokšík následovně: „*V zájmu zachování srozumitelnosti by měl každý odstavec mluveného komentáře [...] těsně navazovat na synchronní výpověď a každá synchronní výpověď by měla posunout obsah sdělení k dalšímu odstavci promluvy.*“⁸¹ Můžeme tak říct, že komentář nastoluje určitý interpretační rámec jednak záběrům, které jsou s ním spojeny v asynchronní vazbě, ale také komponentům, které po pasážích komentáře následují – a těmi jsou nejčastěji právě hlasy respondentů. O četnosti této srozumitelnost zajišťující vazbě mezi komponentem komentáře a komponentem hlasu respondenta hovoří i data načerpaná z výzkumného vzorku.

---

⁸⁰ Data vycházející z naměřených dat: Komponenty komentáře a hlasu respondenta tvoří ve vzorku *Události* 76% celkové stopáže všech kombinovaných zpráv. Pro vzorek *Hlavní zprávy* je pak tato hodnota 71 %.

⁸¹ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4612-1. (str. 87)

Jak už bylo řečeno, ve vzorku Události jsem našel jen dvě trojice hlasů respondentů, poté mnoho dvojic hlasů a mnoho hlasů uspořádaných jednotlivě. Trojic, dvojic, i jednotlivých hlasů respondentů je ve vzorku celkem 210 a v osmdesáti šesti procentech případů jim předchází komponenty komentáře. Z osmi procent je to pak synchronní výstup reportéra. Ten má podobnou funkci jako komentář, protože i verbalizovaný obsah jeho výstupu může na nadcházející výpověď respondenta velmi těsně navazovat a „připravovat pro ni prostor“. Zbýlých šest procent tvoří jiné komponenty, například gerojše. (Viz. Tabulka č. 11)

Podobná data vykazuje i vzorek *Hlavní zprávy*, kde před hlasem respondenta či skupinou hlasů respondentů v sedmdesáti čtyřech procentech případů předchází komponenty komentáře. V tomto vzorku spadá o něco větší podíl na výstupy reportéra, které jsou umístěny před hlasy respondentů ve dvaceti procentech případů. Posledních sedm procent zauímají ostatní příspěvky, mezi nimiž rovněž převažují gerojše.

Komponent komentáře nejen že statisticky nejčastěji figuruje před komponentem hlasu respondenta, ale také po něm i statisticky nejčastěji následuje (viz. tabulka č. 12). Tato nashromážděná data o struktuře kombinované zprávy velmi dobře odpovídají Lokšíkovu pojednání o návaznosti komentáře a výpovědi respondenta, ale také dobře referují o základech, na kterých nutně stojí informační schopnost každé kombinované zprávy. Těmito základy jsou komponenty komentáře a hlasy respondentů.

Tabulka č. 11 - Počty komponentů předcházející hlas respondenta

	Události	Hlavní zprávy
Počet komponentů předcházejících hlasu respondenta (či skupině hlasů)	210	170
Z toho počet komponentů komentáře	181	125
Z toho počet výstupů výstupů reportéra	17	34
Z toho počet ostatních komponentů	12	11

Tabulka č. 12 - Počty komponentů nadcházejících po hlasu respondenta

	Události	Hlavní zprávy
Počet komponentů nadcházejících po hlasu respondenta (či skupině hlasů)	210	170
Z toho počet komponentů komentáře	177	129
Z toho počet výstupů výstupů reportéra	18	37
Z toho počet ostatních komponentů	15	4

O podstatnosti a četné přítomnosti pasáží komentáře v každé kombinované zprávě ještě dále vypovídají následující teze:

- Komentář jsem identifikoval ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Události* a ve všech kombinovaných zprávách vzorku *Hlavní zprávy*.
- Ve vzorku *Události* je nejkratší stopáž pasáží komentáře (tedy všech zvukových stop obsahující hlas komentáře) 30 sekund, nejdelší pak 86 sekund. Průměrná doba trvání pasáží komentáře na jednu kombinovanou zprávu je 57 sekund.
- Ve vzorku *Události* byl nejnižší počet pasáží komentáře (tedy jednotlivých zvukových stop hlasu komentáře) 3, nejvyšší 9. Průměrný počet pasáží komentáře na jednu kombinovanou zprávu je 6.
- Ve vzorku *Události* je průměrná stopáž jedné pasáže komentáře 10 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je nejkratší stopáž pasáží komentáře 12 sekund, nejdelší pak 77 sekund. Průměrná doba trvání pasáží komentáře na jednu kombinovanou zprávu je 41 sekund.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* byl nejnižší počet pasáží komentáře 1, nejvyšší 7. Průměrný počet pasáží komentáře na jednu kombinovanou zprávu je 4.
- Ve vzorku *Hlavní zprávy* je průměrná stopáž jedné pasáže komentáře 10 sekund.

Na základě těchto informací můžeme ještě tvrdit, že kombinovaná zpráva relace *Události* aplikuje komentář s větší mírou než kombinovaná zpráva relace *Hlavní zprávy*. Průměrná stopáž pasáží komentáře na jednu kombinovanou zprávu *Událostí* je o celých 16 vteřin delší. Dovoluji si tvrdit, že komentář je jediný typ komponentu, jehož průměrná stopáž na jednu kombinovanou zprávu se tak výrazně liší mezi oběma relacemi. Pro úplnost – součet trvání pasáží komentáře ze vzorku *Událostí* je 2958

sekund a součet pasáží komentáře ze vzorku *Hlavních zpráv* je pouze 1866 sekund. To znamená v průměru skoro o čtyři minuty delší trvání pasáží komentáře v kombinovaných zprávách v jedné relaci *Události*. Domnívám se, že s tímto jevem souvisí i vyšší průměrná doba trvání záběrů dění na jednu kombinovanou zprávu relace *Události*. Vezmeme-li zároveň v potaz, že průměrná doba trvání kombinované zprávy v relaci *Události* je o 11 sekund delší než v relaci *Hlavní zprávy*, tak bychom mohli tvrdit, že je to kvůli potřebě redakce *Událostí* uplatňovat v těchto příspěvcích déle trvající mluvené slovo.

5.3. Interpretace výsledků výzkumu

Z předcházejících částí textu této kapitoly vyplývá mnoho tvrzení o projevech kombinované zprávy odvozených z dat výzkumného vzorku. Některá z těchto tvrzení jsou díky vysoké četnosti zaštiťujících interferencí signifikantnější a také pravděpodobněji svědčí o výskytu nějakých ustálených způsobů ve výstavbě struktur kombinovaných zpráv, potažmo i o pravidlech či konvencích v pracovních postupech obou redakcí. Upozorňuji, že na základě vzorku této práce můžeme tyto konvence pouze předpokládat, nikoliv s jistotou určovat. Tyto předpokládané konvence můžeme označit buďto za obecné, tedy evidentně relevantní pro obě relace, nebo za specifické, tedy relevantní pouze pro jednu ze zkoumaných relací. První se zaměříme na konvence obecné.

5.3.1. Obecné konvence

Konvence úvodu moderátora

Jako první uvedu konvenci, která se nejjednodušeji argumentuje, ale zároveň není příliš překvapivá. Úvod moderátora je součástí každé kombinované zprávy. V celém vzorku jsem zaregistroval pouze tři výjimky, a tehdy kombinovaná zpráva bez úvodu moderátora navazovala přímo na předcházející živý zpravodajský rozhovor s reportérem stanice, který svou synchronní promluvou úvod moderátora

nahradil. Vzhledem k minimálnímu množství těchto případů můžeme tvrdit, že pro strukturu kombinované zprávy je v obecné rovině konvenční, že ji tvoří dvě části, a že tou první z nich je úvod moderátora ze studia.

Konvence expozice kombinované zprávy

Další konvencí, kterou díky přesvědčivosti dat mohu uvést, je způsob vytváření expozice kombinované zprávy, tedy způsob strukturování začátku její druhé části, který následuje po úvodu moderátora ze studia. Ve vzorcích obou stanic je zde téměř vždy patrné uplatnění komponentů záběru dění doplněných ve zvukové složce o komponent komentáře. Lehkou modifikací tohoto konvenčního způsobu, je uplatnění několik jednotek sekund trvajících synchronního komponentu ruchu dění, na který pak komponent komentáře bezprostředně navazuje. Kvůli naprosté převaze těchto dvou popsanych jevů v této části struktur kombinovaných zpráv obou stanic můžeme o komponentech záběru dění, komentáře a ruchu dění hovořit jako o komponentech konvenčně uplatňovaných pro expozice kombinované zprávy.

Konvence ukončení kombinované zprávy

Podobně přesvědčivé výsledky vyplývají i z výzkumu konců kombinovaných zpráv. Zde jsme v drtivé většině případů mohli pozorovat jako poslední komponenty příspěvku záběr nebo záběry dění ve spojení s asynchronním komentářem. Tento jev výrazně převládá – je pozorovatelný v osmdesáti šesti procentech všech zkoumaných kombinovaných zpráv. Nesmíme ale opomenout závěrečné synchronní výstupy reportéra, které lze pozorovat ve zbylých čtrnácti procentech případů. Můžeme tak mluvit o dominantní konvenci ukončení zprávy prostřednictvím komentáře a asynchronních záběrů dění a o minoritní konvenci ukončení zprávy prostřednictvím synchronního výstupu reportéra.

Konvence návaznosti komentáře na výpověď respondenta

Další jev, který se vyskytuje ve všech kombinovaných zprávách celého vzorku, je vysoký výskyt navazování komentáře na výpověď respondenta. Z dat vzorku vyplývá, že v převážné většině případů hlasu respondenta (či více hlasům respondentů strukturovaných v souslednosti) předchází komponent komentáře, který svým obsahem nastoluje nějaký interpretační rámec pro nadcházející výpověď respondenta (či výpovědi respondentů). V mnohem menším množství případů pak jednotlivému hlasu (či prvnímu z hlasů) předchází výstup reportéra, který má ale v tomto ohledu velmi podobnou funkci jako komponent komentáře. Stejně jako komentář je i výstup reportéra nějakým hlasem pracovníka stanice, který obsahem své výpovědi nějak ovlivňuje divákovu recepci následující výpovědi respondenta (či výpovědi respondentů). Můžeme tak hovořit o konvenci umístování hlasu pracovníka stanice před hlas respondenta či skupinu hlasů respondentů.

Konvence uplatnění výpovědi respondenta

Ve sto procentech kombinovaných zpráv zkoumaného vzorku se nachází alespoň jedna výpověď respondenta. V průměru jde však až o pět až šest takových výpovědí na jednu kombinovanou zprávu. Uplatnění komponentů hlasu a záběru respondenta tak můžeme označit za konvenční postup ve tvorbě kombinované zprávy. Jako konvenční lze označit i uplatnění hlasu respondenta v asynchronním vztahu s obrazovou složkou. Podle dat vycházejících ze vzorku je v devadesáti sedmi procentech kombinovaných zpráv uplatněn jeden či více stříhů obrazové složky v průběhu trvání zvukových komponentů hlasu respondenta, což ve všech těchto případech zároveň indikuje i přítomnost asynchronního vztahu. Ke tvrzení o konvenčnosti tohoto jevu přispívá i průměrná doba trvání hlasů respondentů v asynchronním vztahu s obrazem. Jde o 15 sekund na jednu kombinovanou zprávu v případě vzorku *Události* a o 18 sekund v případě vzorku *Hlavní zprávy*.

Konvence uplatnění komponentu komentáře

Komponent komentáře se stejně jako komponent hlasu a záběru respondenta nachází ve sto procentech vzorku kombinovaných zpráv. Na jeho významotvorné funkci je závislá každá struktura tohoto typu příspěvku. Můžeme tak tvrdit, že jeho uplatnění je konvenční.

Konvence nesimultánního stříhu

Pokud by všechny stříhy v průběhu trvání kombinované zprávy byly simultánní, tzn. pokud by se přechod z jednoho segmentu obrazu na druhý udál vždy ve stejný moment jako přechod z jednoho segmentu zvuku na následující, struktura příspěvků by byla velmi jednoduchá. Tak to ale není. Data ze vzorku hovoří o opačném trendu, kdy ve většině kombinovaných zpráv počet nesimultánních stříhů převažuje počet simultánních. Nesimultánní stříhy jsou zapříčiněny zejména změnami asynchronních záběrů v průběhu trvání pasáží komentáře a také již zmíněnými změnami záběrů v průběhu trvání komponentů hlasu respondenta, kdy je původní synchronní obraz mluvčího nahrazován jinými relevantními záběry.

Za jev, který by zde měl být také zmíněn, je nesimultánní stříh užívaný pro zmírnění znatelnosti přechodu z jednoho komponentu na následující. Většinou je viditelný mezi komponentem komentáře a výpovědí respondenta a na tomto příkladu jej i popíšu. Když skončí zvuková stopa hlasu komentáře a je nahrazena zvukovou stopou hlasu respondenta, můžeme v takovém případě sledovat, že nedojde ve stejnou chvíli k přechodu z obrazu dění, jenž doplňoval komentář, na obraz respondenta. Namísto toho je po určitou krátkou dobu ponechán záběr dění i v době, když už slyšíme respondentovu výpověď. Až po chvíli trvání hlasu respondenta je záběr dění nahrazen jeho synchronním záběrem. Domnívám se, že funkcí tohoto typu stříhu je vytvářet dojem určité homogenity příspěvku a také divákovi usnadňovat jeho vnímání. Uplatňování tohoto typu stříhu rovněž považuji za konvenční, protože je přítomný ve většině kombinovaných zpráv obou stanic.

5.3.2. Specifické konvence

Konvence uplatnění hudby u tragických událostí

I přesto, že kombinované zprávy obou vzorků mají určité množství podobných projevů, které můžeme pokládat za obecné a konvenční, najdeme i projevy specifické pouze pro jednu z relací. První bych rád poukázal na uplatnění hudby v kombinovaných zprávách relace *Hlavní zprávy*. Troufám si říct, že hudba je identifikovatelná pouze v případě kombinovaných zpráv, které tematizují tragické či silně znepokojivé události nebo jejich následky (viz. str. 85-86). Podle dat z výzkumného vzorku jsou segmenty hudby v těchto příspěvcích aktivní po celou dobu trvání druhé části. To znamená že zvukový segment začíná hned po úvodu moderátora a ukončuje jej až samotný konec příspěvku. Hlasitost těchto segmentů je vždy ztlumena do takové míry, aby vytvářela podkres pro ostatní zvukové komponenty a nečinila je málo srozumitelné.

Zatímco o uplatnění hudby v kombinovaných zprávách tematizujících tragickou událost můžeme v případě vzorku *Hlavních zpráv* mluvit jako o konvenci, v případě vzorku *Události* hudba nebyla uplatněna v žádné kombinované zprávě. Poměr trvání segmentů hudby v obou vzorcích je tak v poměru 1100 sekund ku nule.

Konvence uplatnění stylizace záběrů u tragických událostí

V množině kombinovaných zpráv s tragickou nebo silně znepokojivou tématikou vzorku *Hlavních zpráv* můžeme kromě segmentů hudby registrovat i záběry dění, které jsou ale od běžných záběrů rozeznatelné svou patrnou postprodukční úpravou. Díky ní mohou záběry pravděpodobně aktivizovat diváka i na jiné úrovni než běžné záběry, protože v sobě zahrnují nějaký ozvlášťující prvek.

Celkem se tyto stylizované záběry vyskytují v pěti z deseti případů kombinovaných zpráv s tématem tragické či silně znepokojivé události. Předpoklad této konvence proto není tak přesvědčivý jako v případě uplatňování segmentů

hudby, nicméně stále můžeme hovořit o určitém vztahu mezi uplatňováním stylizovaných záběrů a mezi kombinovanými zprávami tematizující tragické události. Myslím ale, že je důležité na tento jev ještě jednou poukázat, protože ve vzorku *Události jej* identifikovat nešlo. Ve vzorku *Hlavní zprávy* jsem ale naměřil celkem 113 sekund trvání těchto záběrů.

Konvence seskupování výpovědí respondentů

Poslední postup patrný ve vysílání CNN Prima News, který se ve vzorku mnohokrát opakuje, je seřazování hlasů respondenta do několikačetných skupin. Trojic, čtveřic, pětic a šestic hlasů respondentů najdeme v celém vzorku *Hlavní zprávy* celkem 23, zatímco ve vzorku *Události* najdeme pouze dvě trojice. Je tedy patrné, že v redakci *Hlavních zpráv* panuje nějaká tendence tento způsob strukturování uplatňovat a můžeme tak předpokládat určitou konvenci.

Tento jev seskupování výpovědí souvisí s již zmíněným vytvářením tzv. anket, tedy s postupem prezentace subjektivních názorů běžných občanů, kterých se reportér tázal na nějakou otázku relevantní vzhledem k tématu zprávy. Ve vícečetných skupinách hlasů respondentů, o kterých jsem psal výše, často najdeme právě vícero vyjádření takto náhodně dotázaných jedinců. Celkový počet takových respondentů je ve vzorku *Hlavní zprávy* celkem 51, což v průměru znamená jednu výpověď náhodně osloveného člověka na každou kombinovanou zprávu tohoto vzorku. Naproti tomu v celém vzorku *Události* najdeme pouze jedenáct takových výpovědí. Můžeme tak říct, že tendence oslovovat běžné občany, tedy jedince spadající do kategorie „obecného zdroje“ je v redakci *Hlavní zprávy* spíše konvenční, kdežto v redakci *Události* spíše nekonvenční.

Závěr

Kombinovaná zpráva je nejčastěji se vyskytující příspěvek, a to jak v relacích stanice ČT24, tak i v relacích stanice CNN Prima News. Její stopáž tvoří v obou případech největší podíl celého vysílacího času. Svou komplexní strukturou se význačně liší od ostatních typů příspěvků, které lze v současné době v těchto relacích pozorovat.

Jak tento výzkum potvrdil, tato komplexní struktura není nějakým náhodným uspořádáním obrazových a zvukových segmentů, ale pečlivou výstavbou obrazových a zvukových komponentů, které díky vzájemným vazbám umožňují komunikovat divákovi požadované sdělení.

Z této práce vyplývá, že v této výstavbě finálních kombinovaných zpráv obou stanic lze sledovat určité podobnosti. Toho si může všimnout i kompetentní divák obou relací. Ovšem k přesnému ustanovení těchto podobností bylo za potřebí metodického přístupu uplatněného na rozsáhlejší vzorek. Rozdělení kombinované zprávy na segmenty v duchu behaviorismu, měření a následné specifikování segmentů prostřednictvím klasifikační analýzy umožnilo kombinovanou zprávu vidět v její elementární struktuře. Až vzájemné srovnávání těchto dat o všech strukturách umožnilo identifikovat interference, tedy empiricky potvrdit podobnosti přítomné v celém vzorku.

Výsledkem interpretace interferencí je několik předpokladů o konvenčních způsobech uspořádání struktury kombinované zprávy, které jsou zaštitěné daty ze vzorků obou relací. Tyto předpokládané konvenční způsoby strukturování mohou odkazovat k nějakému obecnému modelu současné kombinované zprávy, který by mohl být identifikovatelný i v relacích jiných stanic, a to nejen těch českých. To je ovšem už záležitost jiného výzkumu.

Srovnání dat o strukturách kombinovaných zpráv ovšem vedlo i k empirickému potvrzení odlišností. Interference byly v takovém případě patrné

pouze ve vzorku kombinovaných zpráv jedné stanice. Ve vzorku *Hlavní zprávy* se mi podařilo zaznamenat podobnosti mezi kombinovanými zprávami tematizujícími tragické či silně znepokojivé události a jejich následky. Všechny příspěvky pojilo uplatnění stylově aktivních segmentů hudby a někdy i uplatnění stylově aktivních postprodukčně upravených záběrů. O uplatňování stylově aktivních zvukových a obrazových segmentů můžeme uvažovat jako o projevech tzv. dramatizace, tj. strategie učinit tematizovanou událost zajímavější odkloněním se od neutrálního způsobu její prezentace. Dramatizace může zpravodajské příspěvky činit divácky více atraktivními a skrze to cílit na navýšení sledovanosti.

Za zmínku stojí, že události, které redakce stanice CNN Prima NEWS reflektovala celkem deseti kombinovanými zprávami uplatňující stylově aktivní segmenty, redakce *Události* pokryla pouze jedinou kombinovanou zprávou. Tato jedna kombinovaná zpráva *Požár baru v Liberci*, pojednává o útoku žháře na liberecký bar. Tuto stejnou událost redakce *Hlavních zpráv* pokryla třemi kombinovanými zprávami ve třech různých vysílacích dnech. Vytvořila ještě také jednu kombinovanou zprávu s názvem *Další případy žhářů*, ve kterých jsou v závislosti na vypálení baru v Liberci rekapitulovány největší žhářské útoky minulých let. Tento jev silně evokuje fenomén takzvané negativizace. Jde o strategii vytvářet a umísťovat do vysílání co největší množství negativních zpráv, jenž z určitých sociologických a psychologických důvodů vzbuzují v publiku větší zájem. I to může mít efekt na sledovanost relace. Druhý způsob negativizace pak tkví ve zvýrazňování negativních vlastností události a v umělém dodávání negativního rázu. Dobrým příkladem tohoto jevu jsou dvě kombinované zprávy *Záznam z tísňové linky MP Brno* a *Vyšetřování v Brně*. Obě tematizují vyšetřování muže, kterého policie kvůli podezřelému chování zadržela na dnu otevřených dveří na Masarykově univerzitě a našla u něho zbraň. Muž s policií ochotně komunikoval, a legálně drženou zbraň, kterou nosil pravděpodobně jen na vlastní ochranu, jim vydal. Reflexe události vytvořená redakcí *Hlavních zpráv* je ovšem silně dramatizující a negativní. Ve strukturách obou zpráv jsou přítomny stylově

aktivní prvky mysteriózní hudby a také stylově aktivní ilustrační záběry zobrazující manipulaci se zbraní, akční vytahování zbraně z poza opasku atd. Fakt, že událost nebyla reflektována jen jednou zprávou, ale ještě i druhou, která událost stejným stylem rekapitulovala v relaci dalšího dne, znovu vyzývá k úvahám o tom, že tendence redakce umísťovat do vysílání více negativních zpráv, je skutečná.

Jiným charakteristickým jevem ve strukturách některých kombinovaných zpráv v rámci vzorku *Hlavní zprávy* bylo umísťování vícero výpovědí v souslednosti za sebou. Tento jev je často spjatý s hromadnou prezentací subjektivních názorů nekvalifikovaných náhodně oslovených jedinců. Jejich výpovědi často nemají velkou informační hodnotu, a proto dle mého slouží méně k informování, více pak jako zábavní a odlehčující prvek. Tento jev by pak mohl být identifikován jako fenomén entertainizace. Jde o strategii redakce dosazovat do obsahu relace zábavní prvky a spojovat je s distribuovanými informacemi (tzv. infotainment).

Tyto předešlé tři odstavce textu ovšem neznamenaají obvinění relace *Hlavní zprávy* z uplatňování strategií dramatizace, negativizace a entertainizace. Jde spíše o pouhé podezření, které pramení jednak z mé divácké zkušenosti, jenž jsem během této práce nabyt, ale hlavně pak z interpretace některých interferencí specifických pro tuto relaci. Tato tvrzení rozhodně nemají stejnou váhu jako tvrzení o obecných konvencích strukturování kombinované zprávy, která jsou zaštitěna přesvědčivými daty. Přítomnost zmíněných tři strategií v kombinovaných zprávách vzorku *Hlavní zprávy* sice lze, jak jsem předvedl výše, nějakým způsobem argumentovat, nicméně jejich potvrzení by vyžadovalo spíše kvalitativně koncipovaný výzkum. S jistotou ale můžeme tvrdit, že vzorek *Události* k podezření o uplatňování strategie dramatizace, negativizace a entertainizace nevybízí, a nebo alespoň ne tak výrazně jako vzorek *Hlavní zprávy*.

Bibliografie

BORDWELL, David a THOMPSON, Kristin. *Umění filmu: úvod do studia formy a stylu*. Nakladatelství Akademie múzických umění, 2022

CUDLÍN, Karel, OSVALDOVÁ, Barbora; KOPÁČ, Radim a NĚMCOVÁ TEJKALOVÁ, Alice (ed.). *O reportáži, o reportérech*. Karolinum, 2010

DVOŘÁK, Martin. *Bayesovské klasifikační a regresní stromy*. Bakalářská práce. Vedoucí práce prof. RNDr. Jaromír Antoch, CSc. Katedra pravděpodobnosti a matematické statistiky, Univerzita Karlova, 2023.

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. Praha: Portál, 2009

KUČERA, Jan. *Střihová skladba ve filmu a v televizi*. 3. vydání. Akademie múzických umění, 2016.

KUSÁ, Veronika. *Podoba hlavních zpravodajských relací na televizních stanicích ČT1, Nova, Prima*. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. Marek LAPČÍK, Ph.D. Univerzita Palackého, 2010

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-200-9.

NICHOLS, Bill. *Úvod do dokumentárního filmu*. Vydání druhé. Akademie múzických umění v Nakladatelství AMU, 2022

OCHRANA, František. *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2019

OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Vydání třetí, revidované. Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020

PROKEŠOVÁ, Kateřina a . *Rozdíly v hlavní zpravodajské relaci veřejnoprávní a komerční televize*. Bakalářská práce. Vedoucí práce Mgr. Marek Šebeš, Ph.D. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2019

SCHELLMANN, Bernhard. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha: Europa-Sobotáles, 2004.

ZHÁNĚL, Jiří. *Aplikace výzkumných metod v kinantropologii: monografie*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6792-9. (Kapitola *Možnosti klasifikačních metod*)

Seznam schémat

Schéma č. 1 - Struktura čtené obrazové zprávy Politici se setkali s farmáři	30
Schéma č. 2 - Struktura čtené obrazové zprávy Pomoc EU Ukrajině	32
Schéma č. 3 - Struktura „krat’asů“ na CNN Prima News.....	33
Schéma č. 4 - Struktura rozepsaného kárty Zásoby potravin pro nejmenší	36
Schéma č. 5 - Struktura živého rozhovoru Budou potraviny dál zlevňovat?	40
Schéma č. 6 - Struktura živého zpravodajského rozhovoru Další výskyt ptačí chřipky.....	42
Schéma č. 7 - Kombinovaná zpráva jako struktura obrazových a zvukových segmentů	54
Schéma č. 8 - Ukázka klasifikačního binárního stromu	55
Schéma č. 9 - Kombinovaná zpráva jako struktura komponentů	57

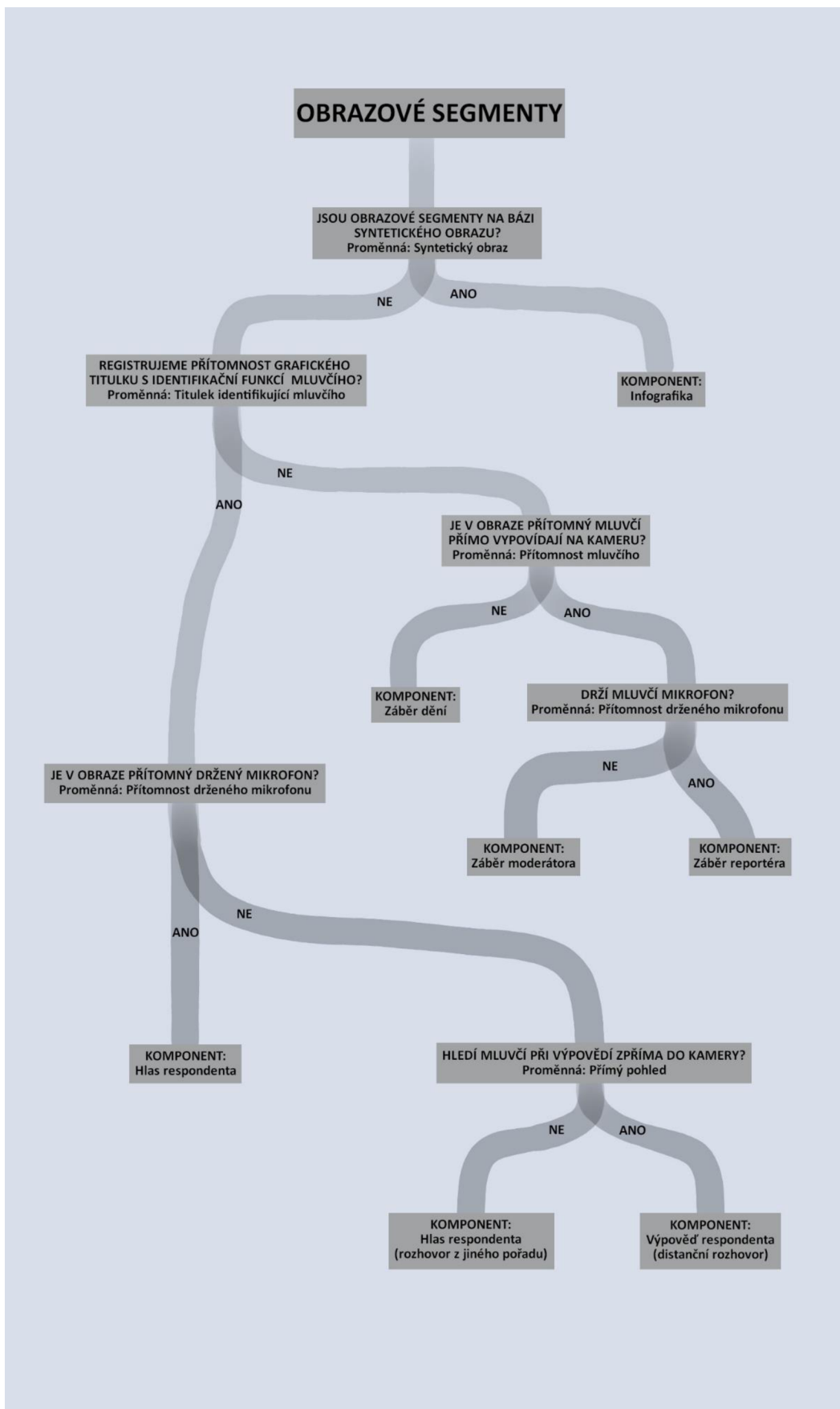
Seznam tabulek

Tabulka č. 1 - Čtená obrazová zpráva a její modifikace na ČT24	37
Tabulka č. 2 - Čtená obrazová zpráva a její modifikace na CNN Prima News	37
Tabulka č. 3 - Živý zpravodajský rozhovor na ČT24 v datech	44
Tabulka č. 4 - Živý zpravodajský rozhovor na CNN Prima News v datech.....	45
Tabulka č. 5 - Ostatní obsahy zpravodajské relace na ČT24 v datech	48
Tabulka č. 6 - Ostatní obsahy zpravodajské relace na CNN Prima News v datech.....	48
Tabulka č. 7 - Zpravodajská relace v datech	50
Tabulka č. 8 - Celkové trvání obrazových segmentů s označením	61
Tabulka č. 9 – Celkové trvání "neoznačených ilustračních záběrů"	65
Tabulka č. 10 – Kombinované zprávy obsahující stylově aktivní segmenty.....	69
Tabulka č. 11 - Počty komponentů předcházející hlas respondentů.....	83
Tabulka č. 12 - Počty komponentů nadcházejících po hlasu respondentů	84

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Stromové schéma pro klasifikaci obrazových segmentů..... 98

Příloha č. 2 – Stromové schéma pro klasifikaci zvukových segmentů..... 99

Příloha č. 2 – Stromové schéma pro klasifikaci zvukových segmentů

